Opłata pocztowa uiszczona ryczałtem

הײנט 10 זײטען

NAJER FOLKSBLAT

פרײז 15 גראשען

נײער פאלקסבלאט

№ 57 | לאדז, דינסטאג, ט׳ אדר תרצ״ג | עלפטער יאהרגאנג | Łódź, Wtorek, 7 marca 1933 r. | № 57

אדרעס פון רעדאקציע און אדמיניסטראציע: לאדז, פעטריקאווער 21, טעל. 224-71 — Adres Redakcji i Administracji: Łódź, Piotrkowska 21, tel. 224-71.

יודען-העצע אין דײטשלאנד

גרויסער פאניק און מען אנטלויפט קיין טשעכיען

הערמאן טיץ און טעאדאר וואלף פערשוואונדן, אלפרעד קער אנטלאפן קיין פאריז

הערמאן טיץ פערשוואונדען

בערלין, 6 (יט״א טעלעגראפיש)

דער בעוואוסטער בעזיצער פון די גרויסע ווארען-הייזער הערמאן טיץ איז פערשוואונדען געווארען.

פאליציי גיט נישט קיין שום אינפארמאציעס וועגען דעם.

אלפרעד קער אנטלאפען קיין פאריז

און טעאדאר וואלף איז פערשוואונדען

וויען, 6 (יט״א טעלעגראפיש)

דער בעקאנטער טעאטער קריטיקער אלפרעד קער (א יוד) איז אנטלאפען קיין פאריז.

דער רעדאקטאר פון „בערלינער טאגעבלאט״ טעאדאר וואלף איז ערגיץ פערשוואונדען געווארען.

אנגעזעהענע דײטשע יודען, וועלכע האבען ראדיקאלע אנשויאונגען האבען זיך אין בערלין בעהאלטען און ווארטען אפ א געלעגענהייט צו קאנען אנטלויפען.

אנ׳אנפאל אויף א יודישען רעדאקטאר

בערלין, 6 (יט״א טעלעגראפיש)

די היינטיגע „פאסישע צייטונג״ איז מודיע פון דעמאלט, אז דער רעדאקטאר פון „סאציאליסטישען פאלקסבלאט״ פעליקס פאסענבאך, א פולער ציוניסט, איז בעפאלען געווארען פון אנ׳אומבעקאנטער גרופע און איז צושלאגען און שווער פערוואונדעט געווארען.

די אנפאלער זענען נישט אנטדעקט געווארען.

רעוויזיעס ביי יודישע גרויס-אינדוסטריעלער

וויען, 6 (יט״א טעלעגראפיש)

פון בערלין זענען אנגעקומען ידיעות וועגען שטרענגע רעוויזיעס ביי יודישע גרויס-אינדוסטריעלער.

די זעלבע ידיעות קומען אויך אן פון דער דײטשער פראווינץ.

דער מאטיוו פון די רעוויזיעס איז, וואס זיי האבען געגעבען געלד לטובת דער ליגע פון מענשען-רעכט.

„א נאכט פון לאנגע מעסער״

וויען, 6 (י.ט.א. טעלעגראפיש).

די לינקע פרעסע איז פיל מיט ידיעות וועגען פאגראם-לאזונגען, וואס די היטלעריסטען פערשפרייטען אין בערלין. זיי זאגען אן „א נאכט פון לאנגע מעסער״.

היטלעריסטען זוכען דעם געוו. וויצע-פאליציי-פרעזידענט ווייס

בערלין, 6 (יט״א טעלעגראפיש)

די היטלעריסטישע געהילף-פאליציי זוכט דעם געוו. וויצע-פאליציי-פרעזידענט ווייס (א יוד). מען ווייסט אבער נישט וואו ער איז

יודען אנטלויפען פון דײטשלאנד קיין טשעכיען

וויען, 6 (י.ט.א. טעלעגראפיש).

פון טשעכיען קומען אן ידיעות וועגען ענטלאפענע, וואס קומען אהין פון דײטשלאנד און ס׳רוב יודען.

די פראגער האטעלען זענען איבערפולט מיט ענטלאפענע פון דײטשלאנד. די לעצטע האבען זיך אויך בעזעצט אין די טשעכישע קורערטער.

העצע געגען צענטראל-פעראיין פון דײטשע יודען

וויען, 6 (י.ט.א. טעלעגראפיש).

די היטלעריסטישע פרעסע רעדט ברייט ארום דעם פאקט פון שליסען דעם צענטראל-פעראיין פון די דײטשע יודען אין טירינגען און פערשפרייט דעם בלבול וועגען קאמוניזם פון דאזיגען פעראיין.

אנגעהויבען דער טעקסטיל-ארבייטער-שטרייק

קרוב 30,000 ארבייטער געווארפען די ארבייט. — מארגען אונטערהאנדלונגען אין ווארשא

רעגירונג פאר שליסען א קאלעקטיווען אפמאך

(2) דאס דערקלעהרען דעם שטרייק איין טאג ערב זיין אויסברוך (ד. ה. עהערנעכטען אויף דער פערזאמלונג פון די פאבריקס-דעלעגאטען אין קינא „אש וויטאווי״) האט געטראפען די ארבייטער אומגעריכט.

א גרויסער פראצענט פון פאבריקען הויבט אן די ארבייט אין די פארטאג-שעה׳ן, אזוי אז די ידיעה וועגען שטרייק, האט געקאנט דערגיין צו די ברייטע ארבייטער-מאסען ערשט אין משך פון טאג, אדער ערשט אין די אווענד-שעה׳ן.

די ערשטע ידיעה וועגען דעם שטרייק איז דערגאנגען צו די ארבייטער אין דער צייט, ווען זיי זענען שוין געווען ביי דער ארבייט. דערוואוסט וועגען דעם האבען זיי זיך פון די פאבריקס-דעלעגאטען און פון די שטרייק-קאמיטעטען, וועלכע זענען דעלעגירט געווארען אין די פאבריקען.

דער מצמד, אין וועלכען ס׳געפינען זיך די ארבייטער אין לאדז האט גורם געווען דערצו, אז מ׳האט זיי נישט לאנג געדארפט צורעדען, זיי זאלען זיך אפשטעלען אין דער ארבייט.

8 א זייגער אינדערפריה, האבען זיך די ארבייטער אנגעהויבען צוריקצוקעהרען פון דער ארבייט צו זיך א היים, פערשפרייטענדיג די ידיעה וועגען דעם אויסגעבראכענעם שטרייק.

דער רוב פון די ארבייטער בעטראכט די גאנצע שטרייק-אקציע, אלס מיטעל אפצוהיטען די לוינען.

דער אנהויב פון דער שטרייק-אקציע

באלד אינדערפריה שוין האבען די פראפעסיאנעלע פעראיינען בעקומען די ידיעה, אז אלע ארבייטער פון דער „ווידזעווער מאנופאקטור״ האבען געווארפען די ארבייט, סאלידאריזירענדיג זיך מיט די פעראיינען.

ווייטער האט זיך ארויסגעוויזען, אז א גרעסערע צאהל ארבייטער זענען — אדער איינגאנצען נישט געקומען צו דער ארבייט, אדער זי געווארפען.

12 בייטאג איז שוין געווען בעקאנט, אז דער שטרייק אין די טעקסטיל-פאבריקען פון גייער׳ן, לעאנהארד, אייזענבראון, און אנדערע גרעסערע פירמעס האט זיך אנגעהויבען.

אין שייבלערס פאבריקען איז מען געווען דעזאריענטירט.

די ארבייטער פון דער נייער וועבעריי ביי שייבלערן האבען שוין אין די ערשטע שיכטען נישט געארבייט.

בייטאג האט די פירמע שייבלער פערטראקטירט וועגען אנהויבען צו ארבייטען מיט דער צווייטער שיכטע, וועלכע האט לכתחילה דאס נישט געהאט קיין חשק צו טון.

אין שייבלערס שפינעריי איז די ארבייט טיילוויז אנגעהויבען און געפיהרט געווארען מיט הפסקות ביי א קליינער צאהל ארבייטענדע.

פון נעכטען בייטאג אן שטרייקען אויך די ארבייטער פון פאזנאנסקיס פאבריקען.

די קלאסען-פעראיינען האבען בעקומען א ידיעה, אז אויך אין פאביאניץ איז געווארפען געווארען די ארבייט.

די „פראצא״-פעראיינען זענען אינפארמירט געווארען, אז אויך אין טאמאשאוו איז אויסגעבראכען דער שטרייק.

נעכטען אינדערפריה איז ארויסגעפאהרען דער לייטער פון דער „פראצא״, סאכא, קיין זגערזש, אום כדי זיך בעקענען מיט דער שטרייק-סיטואציע אין זגערזש.

די שטעלונג פון ז. ז. ז.

די טעקסטילאווצעס פון ז. ז ז. האבען נישט גענומען קיין אנטייל אין דער ארגאניזירונג פונם שטרייק.

לויט ווי מ׳אינפארמירט פון קרייז-ראט ז.ז.ז. שטעלט זיך די דאזיגע גרופע נישט געגען דעם שטרייק, איבערלאזענדיג איהרע מיטגלידער פרייע הענד צו האנדלען.

בכדי צו בעקענען זיך מיט דער שטעלונג פון דער מאכט אין די צענטראלע ארגאניזאציעס בנוגע דעם אלגעמיינעם שטרייק אין דער טעקסטיל-אינדוסטריע — איז נעכטען בייטאג ארויסגעפאהרען קיין ווארשא א דעלעגאציע פון ז. ז. ז. מיט דער פרוי קאטליצקא-פיעכאטקובנא בראש.

אהן אונטערשיד פון פאליטישע איבערצייגונגען

נעכטען, שוין אין דער ערשטער פאזע פון דער שטרייק-אקציע, האבען אנטיילגענומען ארבייטער פון פערשידענע פאליטישע איבערצייגונגען — פון די רעכטסטע ביז די לינקסטע.

דער דאזיגער פאקט איז א בעווייז, אז די שטרייק-אקציע אין דער טעקסטיל-אינדוסטריע ווערט טראקטירט דורך אלע ארבייטער-גרופירונגען, ווי א נויטווענדיגקייט און איז ארויסגערופען געווארען אויסשליסליך דורך עקאנאמישע טעמים.

20.000 ארבייטער האבען פערלאזט די ווארשטאטען

אין משך פון דעם נעכטיגען טאג זענען, לויט אפיציעלע רעלאציעס, אוועק פון די ווארשטאטען אנ׳ערך 13 טויזענד ארבייטער.

נישט-אפיציעל ווייסט מען, אז פון דער אלגעמיינער צאהל 70 טויזענד טעקסטילאווצעס, האבען נאך 12 בייטאג געשטרייקט — 20 טויזענד.

עס פערשטרייסען נאך פאבריקען

לויט ידיעות, וואס זענען דערהאלטען געוואָרען דורך לאדזער פראפעסיאנעלע פעראיינען ארום 3 בייטאג, האט דער שטרייק ארומגענומען אנ׳ערך 30 גרעסערע פאבריקען.

ביי דער פירמע „י. ק. פאזנאנסקי״ האט מען נישט געקאנט פערשטרייקען, ווייל אין די פאבריקען ארבייט מען סיי-ווי נישט מחמת׳ן רעמאנט.

אין די זגערזשער פאבריקען האבען פערשטרייקט גאר א קלענערע טייל פון די ארבייטער. די איבעריגע וועלען וואהרשיינליך פערשטרייקען ערשט הײנט.

פון הײנט אן זאל זיך אויך אנהויבען דער שטרייק אין דער „שלעסער-מאנופאקטור״ אין אזארקאוו, וואו די ארבייט הויבט זיך אן פון דינסטאג.

לויט די אויסרעכענונג 3 בייטאג האבען נעכטען פערשטרייקט אין לאדז אנ׳ערך 30 טויזענד ארבייטער.

אפיציעלע מיטטיילונג

„פאט״ טיילט מיט: אין דער ערשטען טאג פונ׳ם טעקסטיל-שטרייק האבען אין דער „ווידזעווער מאנופאקטור״ געשטרייקט 6,200 ארבייטער; ביי „שייבלער און גראהמאן״ — 3,316; ביי „גייער׳ן״ — 2.260; „דעסירמאן״ — 900; „לעאנהארדט״ — 630; „נאמפע און אלברעכט״ — 557; „האלבערשטאדט״ — 2,300; „בעניך״ — 160; „סטריקאווסקי״ — 170; „קינדערמאן״ — 260; „ווייס און פאזנאנסקי״ — 200; „שאפאוואל״ - 169; „קראץ״ - 170; „טורנער״ — 180; „סעריציסקי״ - 120; „ליפסקי״ — 110.

בסך הכל האבען אין לאדז געווארפען די ארבייט 16,000 ארבייטער, און אזוי ווי אין דער

(ווייטער זעה 8. זייט).

אמעריקא בעגרעניצט גאלד-אפעראציעס

סענסאציאנעלע פעראָרדנונג פון פרעזידענט רוזוועלט

לאנדאן, 6 (ספ. טעל.)

פון וואשינגטאן איז מען מודיע: פרעזידענט רוזוועלט האט פערעפענטליכט פאלגענדען בעשלוס פון דער אמעריקאנער רעגירונג, וואס איז נעכטען אריין אין קראפט.

1) נישט ערלויבט ארויסצופיהרען גאלד;

2) די רעגירונג נעמט איבער די קאנטראל איבער אלע גאלד-אפעראציעס אין לאנד;

3) עס איז נישט דערלויבט ארויסצואהלען אדער רעזערווירען גאלד פאר פרעמדע מלוכות, און

4) עס איז פערבאָטען צו בעהאלטען גאלד דורך דער פריוואטער בעפעלקערונג

5) דער באנק-מאראטאריום אין אלע אמעריקאנער בענק ווערט פערלענגערט ביז דאנערשטאג.

דער דאזיגער בעשלוס — הגם א נישט פארמעלער, — הייסט אין דער פראקטיק, אז אמעריקא ציהט זיך צוריק פון גאלד-פאריטעט.

200 עולים געפאהרען קיין ארץ-ישראל

ווארשא, 6 (טעלעפאָניש פון אונזער קארעספאָנדענט) נעכטען זענען אוועקגעפאָהרען קיין ארץ-ישראל 200 עולים.

אויך דער בערלינער בערזע

בערלין, 6 (ספ. טעל.).

די בערלינער בערזע האט נעכטען רעאגירט מיט א שטארקע העקערונג.

ערקלערונגען פון מיניסטער גערינג

בערלין, 6 (ספ. טעל.).

נאכדעם ווי עס איז פעריעפענטליכט געוואָרען דער רעזולטאט פון די וואהלען, האט דער מיניסטער גע־ינג געגעבען פאלגענדע ערקלערונג:

די גרעסטע און דעצידי־ענדסטע קאמפען זע־נען שוין אויסגעשפילט געוואָרען. דער נאציאנא־לער פראָנט האט אפגעהאלטען א זיג אויף דער גאנצער ליניע. איך פיהל זיך גליקליך, וואס דאס דייטשע פאלק האט זיך מיט אזא גרויסע מעהר־הייט ארויסגעזאָגט פאר היטלער'ס רע־ירונג, וואס איז גערופען געוואָרען דורך דעם פרעזידענט הינ־דענבורג. צום ע־שטען מאל, זינט ביסמארקס צייט האט זיך איינגעגעבען צוזוברעכען דעם צענטרום אלס ריכטונג, וואס שפילט א ראָלע פון צינגעל אויף הער וואג.

בעזייטיגט סאציאליסטען פון דער פאליצייאישער אנפיהרונג

בערלין, 6 (ספ. טעל.).

די רעגירונג פון טורינגען האט פעראָרדענט צוצונעהמען די פאליצייאישע מאכט די סאציאל־דעמאקראטישע בירגערמייסטערס.

רעוויזיע אין „פארווערטס"

און פערוואונדעט דעם דעפ. ד"ר הערץ

בערלין, 6 (ספ. טעל.).

געהילף־פאליציי האט ווידער געמאכט א רע־וויזיע אין רעדאקציע פון „פאָרווערטס" און עס איז פערוואונדעט געוואָרען דער סאָצ. דעמאקראטישער דעפוטאט ד"ר הערץ.

בירגערמייסטער טשערמאק גוסס'ט

לאנדאן, 6 (ספ. טעל.).

דער טשיקאגער בירגערמייסטער טשערמאק, וועלכער איז פערוואונדעט געוואָרען ביים אנפאל אויפ'ן פרעזידענט רוזוועלט אין מיאמי, געפינט זיך אין א גסיסה צושטאנד.

צוזאמענשטעל פון נייעם רייכסטאג

בערלין, 6 (ספ. טעל.)

דער וואהל-קאמיסאר האט פערעפענטליכט די מאנדאטען-פערטיילונג אין נייעם רייכסטאג אויף פאלגענדען אופן:

היטלעראווצעס	288 מאנדאטען
סאציאל-דעמאקראטען	121 „
קאמוניסטען	81 „
צענטרום	75 „
בלאק שווארץ-ווייס-רויט	52 „
ביירישע פאלקס-פארטיי	19 „
פויערים-פערבאנד	1 „
דייטשע פאלקס-פארטיי, קריסטליכע סאציאלע פוי־ערים-פארטיי, האבען צוזאמען	6 מאנדאטען
מלוכה-פארטיי	4 „
צוזאמען	647

די רעגירונגס-פארטייען האבען א מערהייט פון 340 דעפוטאטען.

צוזאמענשטעל פון נייעם פרייסישען סיים

בערלין, 6 (ספ. טעל.)

דער נייער פרייסישער סיים צעהלט 470 דעפוטאטען:

היטלעראווצעס	207 דעפוטאטען
סאציאל-דעמאקראטען	79 „
קאמוניסטען	63 „
צענטרום	67 „
בלאק שווארץ-ווייס-רויט	43 „
מלוכה-פארטיי	3 „

די רעגירונגס-פארטייען וועלען האבען א מעהרהייט פון 250 דעפוטאטען.

א הארציגען מזל-טוב ווינש איך די פאמיליע פישהאף, בעזונדערן די ברו־דערן אברהם און שלמה דוד צו דער חתונה פון זייער שוועסטער און טאכטער מאניע מיט ה' מאטעק ברייטבארד.
איך ווינש דעם יונגען פאר א גליקליך צוזאמענלעבען.
עקיבה גרינבוים.

א הארציגען מזל-טוב ווינשען מיר ה' בירערמאן צו דער חתונה פון זיין ליבען זוהן שיע בירערמאן מיט פרל. הייזשעריק (קאליש).
זאל זייער לעבענס-וועג מיט רוי־זען בעצירט זיין.
1168 על'יאש מענענבוים און פרוי.

Dr. Wajnberg
ספעצ. פון לונגען- הארץ- און מהלעראו-קראנקה.
ציגעל-גאס 11, טעל. 126-02
נעמט אן פון 9—10 פריה, 3—4 און 8—9 אווענד.

Dr. Z. RAKOWSKI
ספעציאליסט פאר
אויערן, נאז, האלז און לונגען-קראנקהייטען
11 ליסטאפאד 9 (קאנסטאנטינער)
טעל. 127-81
שפרעכשטונדען פון 12—2 און פון 5—7
נעהמט אויך אן אין לעטשניצע זגערזשער 17 פון 10—11 און 2—3 נאכמ.

מאשין-מצות
ווערט געבאקען אלע טאג פרישע און דינע ווי אויך
מצה-מעהל, אייער-פערפל און סוכארקעס לויט קארלסבאדער סיסטעם
מיר עמפפעהלען צו יעדער צייט אונזערע גוט בעקאנטע און אלערליי
פרישע געבעקסען
פון אונזער איבערגל בסוואוסטער
צוקערניע
ב. ווייגבערג
פיעטריקאווער 38
טעל. 143-82 1130

בעקאנטמאכונג!
צוליב דעם הערשענדען קריזיס האבען מיר רעדו־צירט די פרייזען פון
בעקאנטמאכונג!
אונזערע נאטירלי־כע און געשמאקע מעהר ארץ-ישראל ווייגען און קאניאקען
„כרמל-אריגינאל"
אום זיי צוגענגליך צו מאכען פאר יעדען

מעדאָק	פריהער 7.20	יעצט 5.—	טאקיי	פריהער 10.35	יעצט	6.50
אליקאנט	„ 9.—	„ 5.50	ברזלי	„ 11.25	„	8.50
עין-גדי	„ 10.35	„ 6.50	קאניאק 0,5	„ 17.75	„	14.75
מוסקט, מלגה	„ 9.50	„ 6.—	0,25	„ 9.25	„	8.—

מזל טוב
אונזער געעהרטען לאנגיעהריגען מיטגליד, מתפלל, דעם געזעלשאפטליכען טוער
גרשון וואלמאן
ווינשען מיר הצלחה צו זיין אריינטרעטען אלס פרנס אין דער לאדזער יודישער קהלה און מיר ווינשען איהם ערפאלג אין זיין ווייטערדיגער טעטיגקייט לטובת דער יוד. בעפעלקערונג אין לאדז.
די גבאים פון דער חברה „כתר ישראל"
פאמארסקא 17
משה בארנשטיין, ישעי גאטליב 1168

אלע דארפען וויסען!
צום זומער-סעזאן בעקומט איהר רעשטען פון די בעסטע קוואליטעטען
ביליגער. טאמאשאווער און אנדערע נייעסט-מאדערנסטע מוסטערן פון הערען- און דאמען-שטאפען
פאר מענער אויף אנציגער, אויף פאלטענס
מיט 30% ביליגער קומט און איבערצייגט אייך!
פאר דאמען אויף פאלטענס, אויף קאסטיומען
גערענקט דעם אדרעס
נור ביי
R. Szczęśliwy
5 נאווראמיעסקא 5 פראנט, II שטאק.

זאל „פילהארמאניע" נארוטאוויטש 20
מיטוואך, ד. 8. מערץ, 9 אווענד קומט פאר א איינמאליגער
ווארט-קאנצערט
פון די בעריהמטע וועלט-קינסטלער
אלא לילית און וו. גאריק
מיט א נייעם פראגראם
קאמבינאציע פון ליד און שפיל, הומאר, און כאראקטער, לידער און פאלקס-סצענעס פון אמעריקאנער רעפערטואר, נעגער-לידער!
ביי דער פיאנינא די אמעריקאנער קינסטלערין ראכעל רעי.
בילעטען פון 85 גר. ביז 4 זל. ביי דער קאסע פון „פילהארמאניע".

מיר דריקען אויס אונזער טיפען מיטגעפיל אוי ביילייד אונזער ה' פערוואלטונגס-מיטגליד יעקב מאשקאוויטש צוליב'ן טויט פון זיין אונפערגעסליכער פרוי
נ"ע ברכה
אלע מיטגלידער ווערען געבעטען אנטייל צו נעמען אין דער לויה וועלכע קומט פאר היינט, דינסטאג, 2 א זייגער פון טהרה-הויז
די פערוואלטונג פון שניידער-צעך
פאר דער שטאט לאדז, פיעטריקאווער 20.

אייערע איהר געהט פערקויפען
גאלד, זילבער, בריליאנטען
קינסטליכע גאלדענע צייהן און לאמבארד-קוויטעס, קויף איך און צאל די העכסטע פרייזען
ביים בעזוכט מוזן געשעפט
L. Korzeń, Pomorska 26.

פאר גאלד, בריליאנטען און לאמבארד-קוויטעס צאהלט די העכסטע פרייזען
איזידאר פיאלקא
פיעטריקאווער 7. 6208

וויכטיג פאר דער ארימער לאדזער בעפעלקערונג!
דער אמבולאטאריום
ביים פעראיין „לינת המשמורים"
זשעלאזנא 26, טעל. 242-55
אפען טעגליך פון 10 ביז 5 נאכמיטאג
אין דרינגענדע פאלען ביז 8 א זייגער אווענט ערטיילט מעדיצינישע הילף אויפן ארט.
שיקט אויך ארויס דאקטוירים-ספעציאליסטען מיט וויזיטען אהיים.
נעהמט אויך אן געבורטען און אלע ארט אנאליזען. מינימאלע אבצאהלונג.
885 די פערוואלטונג.

אויגען-קליניק
מיט שטענדיגע בעטען פון
Dr. B. Donchin
פעטריקאווער 90, טעל. 221-72
נעהמט אן שטענדיגע אויגען-קראנקע (צוועק אפע־ראציע א.ז.וו.), ווי אויך אמבולאטארישע פון 9—1 און פון 4 ביז 7.30 אווענד.

50% טייערער צאהל איך פאר בריליאנטען, גאלד, זילבער, פערל, גאלדענע צייהן, און לאמבארדאווע קוויטעס.
M. H. LISSAK, 5 Piotrkowska 5

בעקאנטמאכונג.
דערמיט מאך איך בעקאנט, אז איך עפען אין לאדז
א חזנים-שולע
אונטער מיין פערזענליכער אנפיהרונג און עס ווערט ערלערנט טעאריע, שטים-בילדונג און נוסח התפלה, קלאוויר, סאלפעדזשיע.
עס זענען אנגאזשירט געוואָרען ספעציעלע ערשט־קלאסיגע קרעפטען ווי: פראפ. י. זאקס א.א.
מיגימאלער אפצאהל. גאראנטירטע פערפאלקאמען אויפ'ן מוזיקאליש-חזנישען געביט.
מיט אכטונג דוד טאפעל
אבערקאנטאר פון „אהל יעקב" אין לאדז
איינשרייבונגען ביים אבערקאנטאר ה' טאפעל, שרוד־מיעסקא 28, ה. 7 פון 7—10 אווענד.

געמיינזאמע אקציע פון סאציאל-דעמאקראטן און קריסטליך-סאציאלע

געגען דער היטלעריסטישער געפאהר אין עסטרייך

דער יודישער זעלבסטשוץ אויף דער וואך

ווין (יט"א) די סכנה פון נייע פארלאמענט וואהלען אין עסטרייך און פון א רעכטער קאאליציע-רעגירונג אונטער היטלעריסטישער פיהרונג איז אפגעשוואכט געווארען דורך נייע פאליטישע קאמבינאציעס, וואס ענטוויקלען זיך אין די לעצטע טעג צווישען סאציאל-דעמאקראטען און קריסטליך-סאציאלע.

אונטערן איינדרוק פון די לעצטע געשעהענישען אין דייטשלאנד האבען זיך ביי די ביידע געגנערישע פארטייען אדורכגעריסען טענדענצען אנצווענדען געמיינזאמע שריט, כדי די לאגע אין עסטרייך זאל זיך נישט ענטוויקלען אין דער זעלבער ריכטונג ווי אין דייטשלאנד, סיי ביי די קריסטליך-סאציאלע, סיי ביי די סאציאל-דעמאקראטען האט זיך פערשטארקט דער ווילען צו דערהאלטען אין עסטרייך מיט אלע כוחות דעם גאלאפירענדיגען אויפשטייג פון נאציאנאל-סאציאליזם. די איצטיגע שוואכע עסטרייכישע רעגירונג זאל געשטיצט ווערען דורך א סאציאל-דעמאקראטישער טאלעראנץ-פאליטיק אויפ'ן יסוד פון א בשותפות'דיגען פאליטישען אפמאך אדער אפילו דורך א קאאליציע-רעגירונג. אזוי ארום זאלען די פארלאמענט-וואהלען אפגעלעגט ווערען כאטש אויף א גאנץ יאהר.

פון דער אנדערער זייט גרייטען צו די עסטרייכישע האקענקרייצלער א געוואלדיגען שטורם פון פראפאגאנדע דורך מאסען-פערזאמלונגען, דעמאנסטראציעס און שטרייקען אויך צווישען די מלוכה'שע בעאמטע. אויף דינסטאג, דעם 7. מערץ האבען די וויענער נאציאנאל-סאציאליסטען צונויפגערופען א ריזיגע מאסען-פערזאמלונג פאר 20 טויזענד מענשען דווקא אין יודישע קווארטאלען. מען האט מורא פאר אנטיסעמיטישע עקסצעסען. א חוץ פאליציי וועלען עטליכע טויזענד יודישע פראנט-זעלנער און הגנה-מיטגלידער בעשיצען די יודישע קווארטאלען.

דער יונגער הענרי מארגענטוי בעשטימט

אויף א הויכען רעגירונגס-אמט אין אמעריקא

נ י ו - י א ר ק (י.ט.א.) פרעזידענט רוזוועלט האט בעשטימט דעם יונגען הענרי מארגענטוי, א זוהן פון בעקאנטען דיפלאמאט און געוו. אמעריקאנער געזאנדטען אין טערקיי הענרי מארגענטוי, אלס פארזיצער פון „פעדעראל פארם באורד"—דעם העכסטען אמט פאר פארמער-ענינים. דער יונגער מארגענטוי ווערט בעטראכט פאר איינעם פון די בעסטע קענער פון דער אמעריקאנער לאנדווירטשאפט.

יודישע קאלכאזען אויף אוקראינע

וועלען בעקומען זריעה-שטיצע פון דער רעגירונג

מ א ס ק ו ו ע (יט"א) צוליב דעם, וואס געוויסע ראיאנען פון צפון-קאווקאז און איניגע סטעפ'שע ראיאנען פון אוקראינע האבען געהאט א שלעכטע גערעטעניש, האט די רעגירונג בעשלאסען אַרויסצוגעבען פאר יענע ראיאנען א זריעה-הלוואה פון 35 טויזענד פוד זריעה; 15 טויזענד פוד פאר צפון-קאווקאז און 20 טויזענד פוד פאר אוקראינע.

פון דער דאזיגער הלוואה וועלען אויך געניסען יענע פון די קאלכאזען אין די יודישע ראיאנען, וועלכע האבען נישט גענוג זריעה אויף דורכצופיהרען דעם קומענדיגען פריהלינג-פעלד.

די הלוואה ווערט געגעבען די קאלכאזען און סאווכאזען פון די מלוכה-פאנדען. די קאלכאזען ווערען פערפליכטעט אומצוקערען די הלוואה פון דער קומענדיגער גערעטעניש מיט קערנער און מיט פראצענט — 10 פוד פון יעדערע 100 פוד. אין די יודישע ראיאנען זענען א גרויסער טייל קאלכאזען שטארק הינטערשטעליג מיט צוגרייטען זריעה.

„פאספארטלאזע" יודען

וועלען נישט געשיקט ווערן קיין בירא-בידושאן

מ א ס ק ו ו ע (יט"א) יענע עלעמענטען, וואס וועלען מוזען פערלאזען די גרויסע שטעדט, ווייל מען האט זיי נישט ארויסגעגעבען קיין פאספארטען, טארען בשום אופן נישט געשיקט ווערען קיין בירא-בידזשאן — ווערט אנגעוויזען אין דער רעזאלוציע, וואס איז אנגענומען געווארען אויף דער לעצטער בעראטונג פון די אזעט-טוער און וואס איז פובאנג-דערגעשיקט געווארען אלס אינסטרוקציע צו אלע אזעט-ארגאניזאציעס. בלויז אין זעלטענע אויסנאמס-פאלען, וועלען „פאספארטלאזע" יודען קענען געשיקט ווערען קיין בירא בידזשאן אדער קיין קרים און אוקראינע.

די דאזיגע דירעקטיווע פון דער צענטראלער אזעט-פערוואלטונג שאפט א שווערע לאגע פאר יענער יודען, וואס וועלען זיין געצוואונגען צו פערלאזען די גרויסע שטעט צוליב דער „פאספארטיזאציע".

ווידער א סטודענטען-געשלעג

אויף דער פויזנער העבערער האנדעלס-שולע

פ ו י ז ע ן, 6 (ספ. טעל.).

נעכטען פארמיטאג איז געקומען אין די העכערע האנדעלס-שולע צו א שארפען צוזאמענשטויס צווישען „לעגיאן מלאדיך" און „א.וו.פ.".

נעכטען האבען זיך געוואלט צוריק אנהויבען די לעקציעס באר די „א.וו.פ." האט פערשטעלט דעם אריינגאנג און נישט דערלאזען אריינגעהען די סטודענטען אין בניך.

עס איז געקומען צו א געשלעג און אין רעזולטאט זענען פארהאן פערוואונדעטע און דער רעקטאר האט אויף ווייטער אפגעשטעלט די לעקציעס.

לאדזער נייעס

ערב דער אויסשטעלונג אין טשיקאגא

(2) אין שייכות מיט דער אינטערנאציאנאלער אויסשטעלונג אין טשיקאגא, וועלכע וועט פארקומען פון 1. יוני ביזן 1. סעפטעמבער ה. י. אויף וועלכער עס גרייטען זיך א סך טוריסטען, פאברי-קאנטען און סוחרים — אינפארמירט די לאדזער אפטיילונג פון עמיגראציע-סינדיקאט, אז די אלע, וואס האבען בדעה צו פאהרען אויף דער אויסשטעלונג, דארפען זיך, זייער טובה-וועגען, ווענדען וועגען אנווייזונגען אין דער לאדזער אפטיילונג (6 שיערפינן-גאס 3).

א צאצקע א יונגערמאן...

(2) נעכטען איז פאר'ן קרייז-געריכט געשטאנען דער 27-יעהריגער לייזער זיכהאלץ, אלס בעשולדיגטער אין פערנארען צו זיך די 15-יעהר רייזע-מרים זשאלענדזש, מיט וועלכער ער האט אפגעטאן מיאוס'ע מעשים.

דאס געריכט האט איהם פער'משפט אויף 6 חדשים טורמע.

אנ'אומשולדיגע אקושערקע

(2) נעכטען איז געשטאנען פארן קרייז-גע-ריכט די אקושערקע קאראלינא צעגיעלקאווסקא, וועלכע איז בעשולדיגט געווארען אין דעם, אז זי האט געמאכט אנ'אבארט א געוויסע באלבינא זיעג-טארא, און יענע איז דערפון געשטארבען אין שפיטאל.

קאראלינא צעגיעלקאווסקא האט זיך פערטיי-דיגט דערמיט, אז זי האט די זיעגטארא געשיקט צו א דאקטאר — און אליין האט זי נישט געמאכט.

זי האט בעקומען א בעפרייאונגס-אורטייל.

ארויספאדערונגען פון ארץ-ישראל

עס איז ערהאלטען געווארען ארויספאדע-רונגען פון ארץ-ישראל פאר קאנסטאנס מרים.

די דערמאנטע דארף זיך ווענדען אין ארץ-ישראל-אמט, שרודמיעסקא 29, כדי צו ערלעדיגען די רייזע-פארמאליטעטען.

א ים-אויספלוג קיין אפריקא

אין איין צייט, וואס וועט פארקומען דער אויספלוג קיין פאלעסטינע, אין אנהויב אפריל, וועט אויך פארקומען א ים-אויספלוג קיין אפריקא ארגאניזירט דורכ'ן „ארביס".

די רייזע וועט פארקומען אויפ'ן פוילישען לוקסוס-שיף „פאלאניא". און וועט דויערען 24 טעג. דער שטח פון וועג פיהרט דורך: האלטענוא, ברונסביטעל, ליסאבאן, קאסאבלאנקא, מאלאגא, סע-ווען, קארטאגע, גרענאדע, אנטווערפען א. אז. וו.

כדי צו דערמעגליכען דעם ברייטען עולם אנ-טיילצונעהמען אין דעם אינטערעסאנטען אויספלוג, האט „ארביס" בעשטימט 870 זל. די פרייזען נעה-מען ארום די אויסהאלטונג פון דער ים-רייזע, און דאס שטעהען פון די שיפען אין די פארטען. דאס עסען איז פאר אלעמען גלייך. מען דארף בפי-מערקען, אז אויסלענדישע פעסער און וויזעס זענען איבעריג. מען דארף נאר האבען נאר דעם איינצי-גען גילטיגען דאקומענט, ווי דעם געוועהנליכען פאס.

אלע אינפארמאציעס ערטיילט „ארביס", פיעט-ריקאווער 65 געגענאיבער גראנד-האטעל און נאר-וואמיעסקא 2, טעל. 101-01.

לעצטע טעג

פון דער בילדער-אויסשטעלונג פון קינסטלער ראזאניעצקי

די בילדער-אויסשטעלונג פון קינסטלער ראזאניעצקי, וועלכע געפינט זיך אויף פיעטריקאווער 90, וועט זיין אפען נאך איניגע טעג.

דער איינגאנגס-פרייז איז ביליגער געווארען — פאר אלע 30 גראשען.

טעאטער „סקאלא"

איילט צו זעהען די לעצטע 2 גאסטשפילן פון דעם וועלט-בערימטען קינסטלער, פאר זיין אפפאָרן פון לאדז,

ד"ר פאול באראטאוו

צוזאמען מיט'ן ערשטקלאסיגן אנסאמבל.

היינט, דינסטאג, 9 אווענט

פרייזן פון 60 גר. ביז 2.20 זל.

אויפן אלגעמיינעם פערלאנג

דוד גאלדער

מארגן, מיטוואך, 9 אווענט

לעצטע געזעגנונג-פארשטעלונג

נאר 1 מאל דאס בארימטע מייסטערווערק פון שלום אש

גאט פון נקמה

מיט ד"ר פאול באראטאוו אלס „יעקל שאפשאוויטש".

בילעטן צו בעקומען אין קאסע פון טעאטער.

שרודמיעסקא 15 — טעאטער „סקאלא" — טעלעפאן 232-33

פרייטאג, דעם 10 מערץ, 9 אווענט און די ווייטערדיגע טעג

פייערליכע דערעפענונג פון טעאטער

פעראייניגטע אקטיארען

„פאקט"

בעטייליגט:

זיגמונט טורקאוו — אלעקס שטיין

אין די הויפטראָלען:

אברהם מארעווסקי

קלארא סעגאלאוויטש — געניא שליט

זיגמונט טורקאוו — אלעקס שטיין

— פרעמיערע! — פרעמיערע! —

פארקויפטע נשמות

(די וואס האנדלען מיט רום)

פיעסע אין 5 אקטן פון ס. פעניאל און פ. נירוא. איבערזעצט און רעזשיסירט פון מנחם רובין. אנסאמבל: ל. (א. ב.) פרויען: קלארא סעגאלאוויטש, געניא שליט, עווע שאפפערער. מענער: יצחק איני-ווענטאוש, קלמן נאטמאן, דוד האמבורגער, אברהם וואלפשטאם, זיגמונט טורקאוו, אברהם מארעווסקי, אלעקס שטיין. פארשטעהער פון טרופע: דוד העלפמאן.

מיטוואך, ד. 15-טן מערץ — אין טעאטער „סקאלא"

פייערליכער 40-יעהריגער יובילעאום

פון דירעקטאר פון יודישען טעאטער

א. בעזמאן

ס'ווערט געשפילט:

פארקויפטע נשמות

אין די הויפטראלען:

אברהם מארעווסקי

קלארא סעגאלאוויטש — געניא שליט

זיגמונט טורקאוו — אלעקס שטיין

לאָדז, 7 מערץ 1933

„נייער פאָלקסבלאַט"

לאָדז, 7 מערץ 1933

דער נצחון פון דער רעאַקציע אין דייטשלאַנד

היטלער און דער בלאָק פון די אַגראַריער און מאַגנאַטען פון דער גרויס-אינדוסטריע, דער בלאָק שוואַרץ-ווייס-רויט, פּאַפּען-הוגענבערג און זעלדטע) זענען אַרויס פון די זונטאָגדיגע וואַהלען צום רייכסטאָג און צום פּריסישען לאַנדטאָג מיט אַ גרויסען נצחון. די נאַציאָנאַל-סאָציאַליסטישע פּאַרטיי, וועלכע האָט אין פריהערדיגען רייכסטאַג געהאַט 196 מאַנדאַטען, האָט איצט 288. דער שוואַרץ-ווייס-רויטער בלאָק האָט קיין נייע מאַנדאַטען נישט צוגעקריגען. ער איז געבליבען ביי זיין אַלטען בעזיץ, אָבער צוזאַמען מיט די נאַציאָנאַל-סאָציאַליסטען וועלען די פּאַרטייען פון דער רעאַקציע, וועלכע האַלטען איצט די מאַכט אין דייטשלאַנד, האָבען אַן אַבסאָלוטע מעהרהייט.

איינער פון די צילען פון דער וואַהל-קאַמפּאַניע איז פאַר היטלערן און זיינע פערבינדעטע געווען צו צושמעטערען פּאָלשטענדיג די „מאַרקסיסטען", די אַרבייטער-פּאַרטייען. דער דאָזיגער ציל איז נישט דערגרייכט געוואָרען. די סאָציאַליסטען האָבען בעקומען די זעלבע צאָהל מאַנדאַטען וואָס זיי האָבען לוירען 19 מאַנדאַטען און האָבען איצט 81 אַנ־ געהאַט פריהער 121. די קאָמוניסטען האָבען פער־ שטאָט די פריהערדיגע 100. אָט דער רעזולטאַט איז מערקווירדיג און סימפּטאָמאַטיש ווען מען בעהמט אין בעטראַכט די מעטאָדען, מיט וועלכע די קאַמפּאַניע איז געפיהרט געוואָרען דורך דער רעגירונג און איהרע פּאַרטייען. דאָס זענען געווען וואַהלען פון אונערהערטען טעראָר פיזישען און מאָראַלישען. עס זענען נישטאָ און עס זענען נישט צו דענקען די רעפּרעסיעס, וועלכע די רעגירונג האָט נישט געזאָלט אָנבעהמען געגען די פּאַרטייען, וועלכע זי האָט בעשטימט אויף אויסצוראָטען. טויזענטער מענשען זענען איינגעזעצט געוואָרען אין די תפיסות, די גאַנצע פּרעסע איז אָפּגעשטעלט געוואָרען, קיין שום פערזאַמלונגען, קיין שום וואַהל-מיטינגען זענען נישט צוגעלאָזט געוואָרען, קיין שום אופנים פון אַגיטאַציע זענען נישט געדולדעט געוואָרען. אין די גאַסען פון די דייטשע שטעט האָט מען נישט געזעהן קיין שום פּלאַקאַט פון אַן אַרבייטער-פּאַרטיי, די ווענד זענען געווען בעקלעבט בלויז מיט די פּלאַקאַטען פון די רעגירונגס-פּאַרטייען און טיילוויז פון די אַנדערע בירגערליכע פּאַרטייען, צו דעם אַלעמען איז צוגעקומען די אונגעהויערע פּראָוואָקאַציע מיט'ן אונטערצינדען דעם רייכסטאַג, די ווילדע העצקאַמפּאַניע, וואָס איז אַנטוויקעלט געוואָרען אַרום דאָזיגען פערברעכען.

און דאָך האָבען די אַלע מיטלען נישט געבראַכט דערצו, אַז די וועהלער-מאַסען זאָלען זיך אָפּקעהרען פון די פּאַרטייען, וועלכע זיי האָבען פריהער געשאָנקען זייער צוטרוי. אמת, די קאָמוניסטען האָבען פערלוירען צוואַנציג מאַנדאַטען, אָבער ביי די בעדינגונגען פון די איצטיגע וואַהלען איז דאָס געווען אַ נויטווענדיגקייט, שיער נישט קיין מעכאַנישע. די שטימען, וועלכע די קאָמוניסטען האָבען פערלוירען, זענען די שטימען פון דער אַזוי גערופענער פּעריפעריע, פון די מאַסען, וואָס לויפען נאָך יעדער שאַרפער און ראַדיקאַלער בעוועגונג, וועלכע זאָגט אָן גרינדליכע ענדערונגען אין דער אָרדנונג און אין דער לאַגע.

די ראָלע פון דער דאָזיגער בעוועגונג שפּילט איצט דער היטלעריזם. ער קומט אַלס די גאולה-בעוועגונג, ער קומט מיט די לאָזונגען פון גרויסער און ענטשיידענער פערבעסערונג, און ס'איז פּאָלשטענדיג באַטירלעך, וואָס אין דער דאָזיגער בעוועגונג, וועלכע אַפּעלירט אויסשליסליך צום געפיהל פון וועהלער און נישט צו זיין פערשטאַנד, קלאַמערען די מיליאָנען פערצווייפעלטע און ענטוישטע.

היטלער האָט ביי די אַרבייטער-פּאַרטייען אָפּגעריסען פערהעלטנישמעסיג ווייניג שטימען און מאַנדאַטען. ער האָט בעקומען די מאַנדאַטען, וועלכע זענען ענטשטאַנען אַ דאַנק דעם, וואָס די וואַהל-פרעקווענץ איז געווען זעהר אַ גרויסע און האָט אין מאַנכע ערטער דערגרייכט ביז 95 פּראָצענט פון דער צאָהל וועהלער. אָט די ביז איצט איבערפערענטע און פּאָליטיש-פּאַסיווע מאַסען האָבען זיך געלאָזט מיטרייסען מיט די געפיהלס-לאָזונגען פון דעם „פיהרער". די אונגעהויערע דעמאַגאָגיע פון די היטלעריסטען, דאָס אָפּערירען מיט אַזעלכע לאָזונגען, ווי „מיט גאָט און היטלער" האָט מיטגעשלעפּט פיל אַזעלכע וועהלער, וועלכע שטעהען בכלל אָן דער זייט פון פּאָליטישען לעבען און ליידענשאַפטען, אין לאַנד איז שלעכט, פערצווייפלונג בעהמט אַרום אַלץ ברייטערע שיכטען, עס בלייבט אַלזאָ די לעצטע קאַרט — היטלער, וועלכער שוינט נישט קיין שום דעמאַגאָגישע מיטלען און צוזאָגען: איהם גיט מען אָפּ די שטימע, ער איז דאָס „רעטונגס-ברעט", וועלכען מען כאַפּט זיך אָן.

ס'איז העכסט אינטערעסאַנט, וואָס די נאַציאָנאַל-סאָציאַליסטען, פּונקט ווי די אַנדערע פּאַרטייען פון רעגירונגס-בלאָק האָבען געלעגט די גרעסטע אויפמערקזאַמקייט אויף די וואַהלען און זייער אויסגאַנג. דאָס האָט מען געזעהן פון אַלע האַנדלונגען זייערע, פון דער וואַהל-קאַמפּאַניע, פון די רעפּרעסיעס געגען די געגנער, פון דעם, וואָס אין דער וואַהל-אַגיטאַציע האָבען זיך אַנגאַזשירט מיט דער גאַנצער ענערגיע היטלער גופא און זיין גאַנצער שטאַב. די פּאַרטייען, וואָס געהען אַריין אין דער רעגירונג, שטעהען דאָך אויסגעשפּראָכען אויף אַנטי-פּאַרלאַמענטאַרישער פּלאַטפאָרם, זיי האָבען דאָך נישט איינמאָל אונטערגעשטראָכען, אַז ווי עס זאָל נישט זיין דער אויסגאַנג פון די וואַהלען וועלען זיי די מאַכט פון די הענד נישט אַרויסלאָזען און דאָך האָט, דאַכט זיך, קיין שום רעגירונג נישט אַזוי ליידענשאַפטליך געשטרעבט צום זיג אין אַ וואַהל-קאַמפּאַניע, ווי די רעגירונג פון היטלער-פּאַפּען-הוגענבערג. זיי האָבען זיך געוואָלט שאַפען אַ פּאַרלאַמענט, וואָס זאָל זיין אין זייערע הענד אַ געהאָרכזאַם וועריקצייג, זיי האָבען געוואָלט פאַר'ן לאַנד און פאַר אויסלאַנד שאַפען דעם שיין, אַז די מעהרהייט פון דייטשען פאָלק איז מיט זיי און אַפּראָבירט אַלע מאַסנאַהמען, וועלכע זיי וועלען אָננעהמען.

זיי האָבען דעם ציל דערגרייכט. די פינסטערע רעאַקציע איז זיגרייך אַרויס פון די וואַהלען, זי האָט בעקומען די אַפּראָבאַטע פון דער מעהרהייט איינוואוינער. דער אַפּעל צום געפיהל, מעג עס זיין דורך די דעמאַגאָגישסטע לאָזונגען, האָט גובר געווען דעם רוף פון שכל, בפרט אַז דער אַפּעל צום פערשטאַנד איז איינגאַנצען דערשטיקט געוואָרען דורך אַלע מעגליכע מיטלען פון רעפּרעסיעס.

פּ. ב.

די ספּעציעלע שטייער-פּאָליטיק לגבי יודען

די שטייער-לאַסט פון דער יודישער בעפעלקערונג, די בעזונדערע לאַסטען, וואָס ליגען אויסשליסליך אויף די יודען

ד"ר. א. האַרטגלאַס פערנעהמט זיך אין „אפּיניאַ" מיט די ספּעציפישע מאָמענטען, וואָס האָבען געבראַכט דערצו, אַז די עקאָנאָמישע לאַגע פון די יודען אין פּוילען איז בעדייטענד ערגער פאַר דער לאַגע פון די אַנדערע שיכטען פון דער בעפעלקערונג. אַ שטייגער, די פראַגע וועגען זונטאָג-רוהע. די דאָזיגע בעגרענצונג איז חל אויסשליסליך אויף די יודען. עס איז גענוג צו מאַכען אַ שפּאַציר איבער גדיניע אָדער העל, כדי צו בעקומען דעם איינדרוק, אַז דאָרט וואוינען עפּעס גאָר אַנדערע שיכטען, נישט קיין קריסטען אפילו. אויף זיי איז דאָס געזעץ איינגאַנצען נישט חל. ווייטער געהט די סדרה שטייערען. דער מחבר פיהרט אונטער אזא סך הכל פון דער שטייער-פּאָליטיק:

די הויפּט-פּאָזיציע פון איינקונפט אין בודזשעט איז ביז נישט לאַנג געווען דער אינדוסטריע-שטייער, וועלכער איז פּאָפּולער א. נ. אומזאַץ-שטייער. פון דאָזיגען שטייער זענען געווען פריי 70 פּראָצ. בירגער, וואָס זענען בעשעפטיגט אין דער לאַנדווירטשאַפט, 15 פּראָצ. בירגער, וועלכע בילדען דעם שטאָטישען פּראָלעטאַריאַט און די בעאַמטע, ער פאַלט כמעט איינגאַנצען אויף די דריי מיליאָן יודען, וואָס זענען בעשעפטיגט אין דער אינדוסטריע, אין האַנדעל, אין האַנדווערק און טיילוויז אין די פרייע פּראָפעסיעס. די צווייטע פּאָזיציע פון בודזשעט איז דער הכנסה שטייער, פון וועלכען עס זענען פאַקטיש פריי אַלע לאַנדווירטען, וועלכע בעזיצען 15 העקטאַר לאַנד, ד. ה. אַנ'ערך פופציג פּראָצענט פון דער בעפעלקערונג, דערפאַר צאָהלען דעם שטייער יודען פון אַ פערקלענערטער סחאָוקע, שוין פון 1500 זל. אַ יאָהר. אין דער צייט ווען אַן אַרבייטער, בעאַמטער אדגל. צאָהלען דעם שטייער ערשט פון 2400 זל. אַ יאָהר.

ד"ר. האַרטגלאַס דערצעהלט, אַז ער האָט אַמאָל אין אַ סיים-רעדע בעפּרובט מאַכען אַ פערגלייך אויף וויפיל יודען צאָהלען מעהר שטייערען, איידער נישט יודען און עס האָט זיך אַרויסגעוויזען, אַז די שטייער-לאַסט פון די יודען איז צוועלף מאָל אַזוי גרויס, איידער די נישט יודישע. יעדער יוד צאָהלט שטייערען פאַר 12 נישט יודען. מען דאַרף אָבער בעמערקען, אַז פון דעמאָלט אָן האָט זיך פיל געענדערט: די נישט-יודען צאָהלען מעהר. פשוט דערפאַר, ווייל פון די יודען איז שוין נישטאָ אַזוי פיל צו נעהמען.

צו די דערמאָנטע שטייער-לאַסטען קומען צו די געזעלשאַפטליכע לאַסטען, וועלכע זענען די נישט-יודען נישט בעקאַנט. אַלזאָ די לאַסט אויסצוהאַלטען אַן אייגענע קהלה, ווייל די מלוכה גיט איינגאַנצען פאַר דער יודישער אמונה (אַ חוץ פאַר דער יודישער רעליגיעזער סעמינאַריע) אַ סומע פון 100.000 זל. אַ יאָהר אויפ'ן בודזשעט פון דריטהאַלבען מיליאַרד זל. (די קאַטוילישע רעליגיע וועלכע האָט אייגענע געביידעס, אונטערנעהמונגען און לאַנד, בעקומט 20 מיליאָן זל.) דאַן קומט די לאַסט פון אויסהאַלטען דאָס אייגענע עלעמענטאַרע שול-וועזען, ווייל אויפ'ן דאָזיגען ציל, געגען די בעשטימונגען פון ווערסאַלער טראַקטאַט און געגען דעם אַרט. 109 פון דער קאָנסטיטוציע, ווערט כמעט גאָרנישט בעשטימט פאַר די יודען. ווייטער קומט די לאַסט פון אויסהאַלטען דאָס אייגענע מיטעל-שול-וועזען, אפילו מיט דער פּוילישער אונטערריכטס-שפּראַך, ווייל די מלוכה'שע און קאָמונאַלע מיטעל-שולען זענען צוגענגליך בלויז פאַר אויסדערוועהלטע יודען. עס קומט ווייטער די לאַסט פון אויסהאַלטען די אייגענע פּראָפעסיאָנעלע שולען. די לאַסט פון אייגענער עפענטליכער הילף, ווייל דער אַרבייטסלאָזען-פאָנד, דער זופּו און די קראַנקען-קאַסעס פערנעהמען זיך איינגאַנצען נישט מיט די ספּערען, פון וועלכע עס רעקרוטירען זיך איצט די מאַסען אַרבייטסלאָזע און פּרנסה'לאָזע יודען. אפילו די זאָרג פאַרן יודישען קינד, פאַרן יודישען קאַליקע אָדער זקן פאַלט אין גאַנצען אויף דער יודישער געזעלשאַפט, בעת די מלוכה גיט זעהר ברייט סובסידיעס פאַר ענליכע נישט יודישע אינסטיטוציעס. ווייטער די יודישע עמיגראַציע, סיי קיין פּאַלעסטינע, סיי ערגעץ אַנדערש, צי ווערט זי סובסידירט אַזוי ווי אַ שטייגער די עמיגראַציע פון פּאָלאַקען קיין דרום-אַמעריקע?

אין דער הינזיכט פון נעהמען ביים יודען איז ער בעדייטענד פּריווילעגירט און די דאָזיגע פּריווילעגירטקייט האָט עס געבראַכט דערצו, אַז די עקאָנאָמישע קאַטאַסטראָפע פון פּוילישען יודענטום איז געוואָרען אַזוי פערשאַרפט און דאָס יודענטום איז אַריינגעפאַלען אין אַזאַ שווערער נויט און דלות.

דער „שליסל פון דער סיטואַציע" אין רוסלאַנד

דאָס לאַנד, וואו די „בורזשואַזע לאָגיק" קאָן נישט אָנגעווענדט ווערען

זיין לעצטען בריף פון מאָסקווע ווידמעט דער קאָרעספּאָנדענט פון „גאַזעטאַ פּאָלסקאַ" אַ מאמר דעם גרויסען צוזאַמענפאָהר פון די קאָלכאָזניקעס. דער בריף טראָגט דעם כאַראַקטעריסטישען נאָמען „דער שליסל פון דער סיטואַציע".

דער שליסל פון דער סיטואַציע ליגט איצט אין סאָוויעט-רוסלאַנד אין דאָרף, צי וועט געלינגען צו בעוועגען די פּויערים אין די קאָלכאָזען זיי זאָלען בעסער אַרבייטען, זיי זאָלען בעאַרבייטען מעהר לאַנד, געבען דער מלוכה דעם נויטיגען סכום פּראָדוקטען אויפצוהאַלטען די שטאָט און איהר אַרבייטס-פעהיגקייט. אויף דעם צוזאַמענפאָהר, אויף וועלכען עס זענען אַרויסגעטרעטען מיט רעדעס די סאָוויעטישע פיהרער, איז סענסאַציאָנעל געווען, ווי מיר האָבען שוין געהאַט אָנגעוויזען, די רעדע פון סטאַלינען, וועלכער האָט אַרויסגערוקט דעם נייסטען לאָזונג פאַר דעם סאָוויעטישען קאָלעקטיוויזירטען דאָרף: בערייכערט אייך אין די ראַהמען פון קאָלכאָז.

די רעדע פון סטאַלינען, שרייבט אַטמאַר, איז פאַר פיל געווען אַ סורפּריז. דעם לאָזונג בערייכערט אייך אין די ראַהמען פון דער קאָלעקטיוויזאַציע — האָט דער היגער „דעציזירענדער" פאַקטאָר איינגענומען אין דער פאָרמולע: אונזער נאָהענטסטע אויפגאַבע איז צו מאַכען די מיטגלידער פון די קאָלכאָזען פאַר פערמעגליכע מענשען.

דער דאָזיגער לאָזונג איז, אויף אַ פערשטענדליכען אופן, אויפגענומען געוואָרען דורך די פערזאַמעלטע דורך אַ שטורעם פון אַפּלאָדיסמענטען. צי וועט אָבער נישט דער רייכער קאָלכאָז און זיין פערמעגליכער מיטגליד נישט ווערען מיט דער צייט די זעלבע דראָהונג פאַר דער רעסטאַווראַציע פון קאַפּיטאַליזם, ווי דער רייכער אינדיווידועלער פּויער? דערויף וועט ענטפערען די צוקונפט, פערשטעהט זיך, אויף וויפיל סטאַלינס לאָזונג איז מעגליך צו רעאַליזירען.

אויף די פאָרם פון דער רעדע ביים סאָוויעטישען דיקטאַטאָר איז געווען אַ נישט געוועהנליכע. די רעדע האָט נישט ענטהאַלטען קיין איין דראָהונג, קיין איין פאָרוואורף, זי האָט טיילמאָל געמאַכט דעם איינדרוק ווי דער רעדנער וואָלט געשמייכעלט די מאַסען, וואָס דאָס טוט סטאַלין קיינמאָל נישט. דאָס איז איבעריגענס געווען אין ווידערשפּרוך צו דער כוואַליע פון רעפּרעסיעס אויפ'ן דאָרף איבער גאַנץ רוסלאַנד.

אָבער מען דאַרף נישט פערגעסען, אַז דאָס דאָזיגע דאָרף איז איצט דער שליסל פון דער סיטואַציע. אויב דער סאָוויעטישער רעזשים וועט בעווייזען די מענשען צו בעשפּייזען און צו בעקליידען, דאַן האָט ער געוואונען אויף דער גאַנצער ליניע. דאָס ערשטע און דאָס צווייטע איז פערבונדען מיט בעהערשען די לאַגע אויפ'ן דאָרף, וואָס דאָס ווייזט זיך אונז היינט אויס צווייפעלהאַפט, כמעט אונמעגליך.

מען דאַרף אָבער נישט פערגעסען, אַז ביים אָנהויב פון דער פּיאַטילעטקע האָט זיך פיל מענשען אויך אויסגעוויזען פאַר אונמעגליך אויסצובויען טויזענטער פאַבריקען, און ווען אין יאָהר 1917, בעת דאָס לאַנד איז געווען בעוויסט מיט מיליאָנען דעזערטירען, וואָלט עמיצער געווען געזאָגט, אַז די זעלבע מענשען וועלען זיך אויסגעצייכענט שלאָגען אין די רייהען פון דער רויטער אַרמעע און דערצו נאָך אין פיל פאַלען אונטער דער קאָמאַנדע פון דיזעלבע פערהאַסטע צאַרישע אָפיצירען, וועלכע זענען אַנגאַזשירט געוואָרען אַלס מיליטערישע כפעצען, וואָלט מען איהם פערשריגען אַלס משוגענעם, הגם די נישט ווייטע צוקונפט האָט בעוויזען אַז דוקא ער איז געווען גערעכט.

אויפ'ן געביט פון אָפּשאַצען די ערשיינונגען, וואָס קומען פאָר אין דאָזיגען לאַנד, ליידט די „בורזשואַזע לאָגיק" אַ מפּלה נאָך דער אַנדערער.

דער ריזיגער קאָפּ אויפ'ן קליינעם גוף

דער קאָלאָסאַלער וואוקס פון בוענאָס-איירעס

אין זיינע רייזע-איינדרוקען פון דרום-אַמעריקא גיט זלמן רייזען איינעגע זעהר אינטערעסאַנטע פּרטים וועגען וואוקס פון בוענאָס-איירעס, דער הויפּט-שטאָדט פון אַרגענטינע.

אונזער לאַנד איז גרויס און שפּע-רייך, נאָר קיין אָרדנונג איז אין דעם נישטאָ! וואָלטען די אַרגענטינער געקענט זאָגען פּונקט ווי די שלוחים פון אַלטען רוסלאַנד האָבען געזאָגט צו די נאָרמאַנען, בעטענדיג זיי זאָלען קומען הערשען און קיניגן איבער זיי.

בשעת מיין בעזוך אין בוענאָס-איירעס האָט מען אינטערפּעלירט אין פּאַרלאַמענט די רעגירונג, פאַרוואָס ביי אַ בעשטעלונג פון אַמוניציע אין פראַנקרייך איז געצאָהלט געוואָרען אַנשטאָט אַ יין פּעזאָ — 1000 (לייען — טויזענד!) פּעזאָס. אָדער עס האָט זיך געטון מעשים מיט דעם שטאָט-פּרעזידענט (אינטענדענט) פון בוענאָס-איירעס, וועלכען מ'האָט געכאַפּט אין קאָמבינאַציעלעך מיט די אויסלענדישע קאַפּיטאַליסטען לרעה דער שטאָדט, און דאָך האָט די רעגירונג נישט אַנדערש ווי געוואָלט איהם מאַכען פאַר אַ דיקטאַטאָר פון דער 2-מיליאָניגער הויפּט שטאָדט, רעדוצירענדיג די זעלבסט-פערוואַלטונג צו אַ פיקציע — און זי האָט געמאַכט! אָבער דאָס איז דערווייל דרך-אגב.

אָט זענען מיר אויף דעם בוענאָס-איירעסער וואָל-סטריט, אויף דער פלאָרידאַ-גאַס, די הויפּט-גאַס פון דעם רייכסטען בעלעבטסטען טייל שטאָט. אָוונט-צייט ווערט זי אָבגעשלאָסען פאַר דעם אויטאָ-פערקעהר און איבערגעפּאַקט מיט שפּאַצירענדיגע. צווישען אַנדערען איז אויף דער גאַס אויך דאָס האַנדעלס-הויז פון מאַקס גליקסמאַן — דעם קעניג פון דעם דרום-אַמעריקאַנישען קינאָ וועזען.

אָט קלעטערען מיר אויף דעם העכסטען וואָלקענקראַצער פון בוענאָס-איירעס, סך-הכל נעבעכדיגע 13 גאָרן. איך רעד שוין נישט פון ניו-יאָרק וואו איך האָב בעשטיגען דעם דעמאָלט העכסטען בנין אין ניו-יאָרק — פון וואַסערע 76 גאָרן (איצט זענען פערהאַן דאָרט מיט אַ פּאָר צעהנדליג שטאָק העכערע אויך!). אפילו מאָנטעווידעאָ האָט אויך אַ וואָלקענקראַצער פון עטליכע און צוואַנציג גאָרן. און דאָך איז בוענאָס-איירעס מעכטיג און גרויס, עכט צפון-אַמעריקאַניש לויט איהר פערנעהם און לויט דער האַסטיגקייט פון איהר וואוקס.

אָט האָט איהר אַ סטאַטיסטיק:

בוענאָס-איירעס האָט געצעהלט: אין 1602-טען יאָהר (אין אַ 50 יאָהר אַרום נאָך איהר גרינדונג) 500 איינוואוינער, אין 1664 — 4000, אין 1744 — 11,118, אין 1778 — 24,405, אין 1801 40,000, אין 1810—46,000, אין 1822—55,416, אין 1838 — 65,244, אין 1855 — 90,076, אין 1869 — 181,838, אין 1972 — 204,634 אין

(ווייטער זעה פ־טע זייט)

ד"ר ווייצמאן וועגן דער לאגע אין א"י און וועגן ענין פון עבר-הירדן

לאנדאן, (יט"א). אין זיין גרויסער רעדע אויף דעם באנקעט וואס איז איינגעאָרדנט געוואָרען אין „סאוואָי האָטעל״ דורך דער יודישער אַגענץ לכבוד די פריינד פון א"י־אויפבוי אין ענגלישען פאַרלאַמענט וועגן וועלכען מיר האָבען שוין מיטגעטיילט, האָט ד"ר ווייצמאַן נאָכ'ן אַרומרעדען די לאַגע פון די יודען אין דייטשלאַנד, איבערגעגאַנגען צו דער לאַגע אין א"י, ערקלערענדיג צוו. אַנד.:

ארץ־ישראל איז איצט דאָס איינציגע לאַנד אויף דער וועלט, וואו די יודען קענען פערבינדען די פרייע ענטוויקלונג פון זייער קולטור־לעבען און אידעאַלען מיט אַנשטענדיגע לעבענס־בעדינגונגען. אין א"י זענען מיר נישט געצוואונגען אויפצוגעבען יעדערען פאַרוואָס מיר זענען אַנדערע ווי די איבעריגע וועלט. א"י איז ווייט נישט נאָר אַ קליין לאַנד, וואָס שטעלט מיט זיך פאָר אַ מקום מקלט פאַר אַן־אַליין גרעסערער צאָהל יודען, נאָר אַ פיל גרעסערע זאַך. שוין איצט ווי מאַנכע מענשען האָבען זיך אַפילו פאָרגעשטעלט מיט צעהן יאָהר צוריק, לעזענדיג דעם טעקסט פון א"י מאַנדאַט. א"י ענטוויקעלט זיך בהדרגה אין אַ צענטער, פון וועלכען עס שטראַהלט אַרויס קראַפט, צוטרוי און זיכערהייט, צו די אונטערדריקטע יודען אויף דער גאַנצער וועלט וועלכע זעהען ווי עס פערפעסטיגט זיך דער יודישער ישוב, דער יודישער גייסט און יודישע טראַדיציעס און דאָס גיט זיי צו מוט זיך ענטקעגענצושטעלען די איצטיגע שווערע איבערלעבונגען און פערפאָלגונגען.

איך בין איצט אין דער גליקליכער לאַגע צו שילדערען דעם מצב אין א"י פיל גינסטיגער ווי מיט אַ פאָר יאָהר צוריק. א"י זעהט איצט אויס ווי אַן עלדאָראַדאָ, וואָס איז אַרומגערינגעלט מיט לענדער וואָס בויגען זיך אונטער'ן לאַסט פון קריזיס און קוקען מיט שטוינונג אויף דאָס קליינע לאַנד, פאַקטיש אָהן נאַטירליכע רייכטימער און מיט ערנסטע פּאָליטישע קאָמפּליקאַציעס, וואָס קען בישט אין איצטיגען מאָמענט נישט קיין אַרבייטסלאָזיגקייט, בישט קיין הכנסה־שטייער און נישט קיין בודזשעט־דעפיציט, די, וועלכע פאָלגען נאָך די ענטוויקלונג פון א"י פון ערשטען מאָמענט אָן, וועלען אין קיין פאַל נישט איבערטרייבען די בעורטיילונג פון דער איצטיגער גינסטיגער לאַגע, הגם זיי גלויבען אַז די איצטיגע קאָניונקטור אין א"י איז אַ דויער־האַפטע. עס איז גוט בעקאַנט, דאָס אין אַ לאַנד וואָס בויט זיך קומען פאָר פעריאָדען פון דעפּרעסיע און פעריאָדען פון פראָספּעריטעט. זאָטע און הונגעריגע יאָהרען זענען אַ נאַטירליכע ערשיינונג אין דער ענטוויקלונג פון אַ יונג לאַנד. עס איז אָבער שוין פעסט געשטעלט געוואָרען איין זאַך, וועלכע עס איז געווען שווער צו בעהויפּטען מיט דער פולער זיכערקייט ווען די מאַנדאַט־פּאָליטיק איז איניצירט געוואָרען, טראָץ דעם סקעפּטיציזם אי ומשך פון די פערגאַנגענע פופצעהן יאָהר ווערט שוין איצט אַנערקענט אַלס פאַקט, ערשטענס, אַז א"י קען אויפגעבויט ווערען צווייטענס, אַז דאָס לאַנד קען אויפגעבויט ווערען דורך יודען. עס מוז פאַר אונז זיין אינטערעסאַנט נעבען דער שילדערונג פון דער לאַגע אין א"י, זיך בעקענען מיט דער לאַגע אין א"י ס'שוועסטער־לאַנד דיינט ווירטשאַפטליכער הינטערלאַנד — עבר הירדן, פּאָליטיש איז עבר־הירדן, הגם אויך אונטער'ן ענגלישען מאַנדאַט, אָפּגעטיילט פון מערב־ארץ ישראל און עס פערפליכטען דאָרט נישט די הפשטימונגען פון מאַנדאַט בנוגע דער יודישער נאַציאָנאַלער היים עס וואַרפט זיך בולט אין די אויגען דער פערגלייך: א"י מיט אַ פערהעלטנישמעסיג געדיכטער בעפעלקערונג קנאַפּע נאַטור־רייכטימער און די יודישע נאַציאָנאַלע היים, איז אין אַ לאַגע, וועלכע מיר האָבען אויבען געשילדערט. עבר־הירדן מיט אַ פיל שיטערער בעפעלקערונג מיט ברייטערע און פרוכטבאַרערע ערד־שטחים, אָבער אָהן דער יודישער איינוואַנדערונג זינקט אין בויט און אָפּגעשטאַנענקייט. בויטיגט זיך אין אַ בעדייטענדער סובווענץ פון דער ענגלישער רעגירונג, כדי צו דעקען די פּערוואַלטונגס־קאָסטען. פיל שבטים אין עבר הירדן ליידען ממש הונגער. דער אויספיהר איז, ווי ווינציג די יודען זאָלען נישט שטרעבען זיך אַריינצומישען אויף אַ וועלכען עס איז אופן אין פּאָליטישען מצב פון עבר הירדן, איז דאָך אָבער גאַנץ נאַטירליך אַז זייער טעטיגקייט דאַרף זיך פערשפּרייטען אויך אויף די געביטען אויף מזרח פון ירדן, אין אַ לאַנד וואָס ביל דעט סוף כל סוף אַ טייל פון ארץ־ישראל, מיט אַנדערע ווערטער, הגם די באַלפור־דעקלאַראַציע קען נישט דורכשווימען דעם ירדן, קענען דאָס די יודען טון. איך מוז אָבער צוגעבען — נישט אין דעם גייסט ווי יהושע בן נון. מיר מאַרשירען נישט מיט דער שווערד, נאָר מיט'ן אַקער־אייזען, עס שאַפט זיך, דאָ ווי עס שיינט, אַ מעגליכקייט פון נוצליכער און פרוכטבאַרער צוזאַמענאַרבייט צווישען די ביידע ראַסען, פון וועלכע עס איז אָפּהענגיג די צוקונפט פון די ביידע לענדער, אין משך פון די לעצטע חדשים זענען געמאַכט געוואָרען געוויסע שריט אין דער ריכטונג. נאַטירליך יעדע יודישע טעטיגקייט אין עבר הירדן מוז זיך שטיצען אויף פריינדליכע בעציהונגען צווישען די יודען און אַראַבער, קיין שום וועג, וואָס פיהרט דערצו טאָר נישט פערנאַכלעסיגט ווערען, בישט קוקענדיג אויף דער פּאָליטישער אַגיטאַציע, וואָס ווערט געגען אונז געטריבען גלויב איך, אַז די לאָגיק און ווירטשאַפטליכע נויטווענדיגקייט וועט שטויסען צו אַ געמיינזאַמער יודיש־אַראַבישער צוזאַמענאַרבייט. עס איז איבריג צו בעטאָנען, דאָס אַזאַ ווערק פאָדערט איבערהויפּט אין די ערשטע סטאַדיעס פיל צוריקגעהאַלטענקייט און טאַקט. איך גלויב אָבער אַז קיין שום שריט קען נישט צושטערען דויערהאַפטע די שטרעבונג פון צווי פעלקער צו צוזאַמענאַרבייט פאַר זייער געמיינזאַמען וואוהל־שטאַנד.

מיר זענען שוין איצט ביים סוף פון דער עקספּערימענטאַלער שטופע. אין משך פון פיל יאָהרען זענען געמאַכט געוואָרען ריזיגע אָנשטרענגונגען, כדי צו בעזייטיגען די שוועריגקייטען פון אויפבוי אין אַ פערוואָרלאָזט לאַנד. נאַטירליך, זיי־נען גרויסע סומען אינוועסטירט געוואָרען אָהן דער האָפענונג זיי שנעל צוריקצובעקומען. ווי מען רעכענט, איז אין א"י זייט דעם קריג אינוועסטירט געוואָרען 40 מיליאָן פונט. עס וואָלט געווען אוממעגליך, אַז אונזערע גרויסע אָנשטרענגונגען זאָלען בלייבען אָהן רעזולטאַט. מיר האָבען זיך שוין איצט דערוואַרט צו די פרוכטען פון אונזער אַרבייט, וואָס ווערען שוין אַלץ אָנזעהעוודיגער. איך מיין, אַז קיין איין לאַנד האָט אַזוי פיל נישט געליטען בעת זיין אויפבוי־פעריאָד ווי ארץ־ישראל מיט דער לאַנגער רייהע פון קאָמיסיעס, עקספּערטען און אויספאָרשער מכל המינים. איצט קען מען שוין זאָגען מיט זיכערהייט, אַז די יודישע נאַציאָנאַלע היים געפינט זיך אויף אַ זיכערען און פעסטגעבויטען וועג.

וואן דע ליבען

דער האלענדער, וועלכער ווערט בעשולדיגט אין אונטערצינדען דעם רייכסטאג

א ברית

א בילד פון יוד. אימיגראנטען-לעבען אין מעקסיקא

אלע צימערען פון דער בעשיידענער וואהנונג זענען געווען אנגעפיהלט מיט מענשען, מענער און פרויען, עלטערע, מיטעליעהריגע, יונגע און קינדער; און אלע זענען געווען לעבעדיג און אויפגעלייגט. אלע זענען געווען אנגעשטעקט מיט אן'איינגעארטיגען יום-טוב.

און די דאזיגע שמחה האט זיך טאקע אויסגעצייכענט מיט איהר אנדערעקייט, כאטש עס איז געווען נישט מעהר ווי א ברית. אבער דאס איז געווען נישט אזא געוועהנליכער ברית, ווי אלע ברית'ן, וואס ווערען געפראוועט ביי יודישע עלטערען, נאר א ברית, וואס א יודישער טאטע האט איינגעארדענט מיט דער צושטימונג פון זיין מעקסיקאנישער פרוי.

אין דעם גאר-גרויסען צימער איז געווען פערזאמעלט דאס יונגוואַרג, — א יונגווארג ווי אין יעדען אימיגראנטען-לאנד, שטארק אסימילירט שפראכליך. מען רעדט צווישען זיך בלויז שפאניש. קיין יודיש ווארט קען מען אויף א רפואה נישט הערען. מען רעדט, מען דערצעהלט זיך וויצען, און די שפאנישע „רייטען" קנאקען אונטער זייערע יודישע צייהן אזוי נאטירליך און עכט, א האר נישט ערגער ווי ביי די מעקסיקאנער. אלע טיילען און קנייטשען פון זייער שפראך האבען אין זיך דעם אמת'ן חן פון מעקסיקאנער פאלקס-לשון.

אבער דאס הייסט נישט, אז זיי זענען אויך אסימילירט נאציאנאל אדער רעליגיעז. ניין, זיי זענען דוקא אין הארץ א סך יודישער ווי פיל מענשען, וואס רעדען יודיש; אבער ווען זיי זענען געקומען אהער זעהר יונג, איז די שפראך פון לאנד, פון דער שולע, פון דער גאס באלד געווארען זייער שפראך.

איינער פון זיי האט אנגעדרעהט די ראדיא, און בילינע, הייזעריגע דזשעז, וואס זענען געווען צו איהר צוגעטשעפעט, האבען אנגעהויבען ארויסגרילצען פון דארטען. אבער די יונגווארג האט זיך נישט געמאכט קיין צימאס דערפון. זייערע נישט-מוזיקאלישע אויערען זענען נישט פערציטערט געווארן פערציטערט זענען נאר די פיסלעך זייערע, וואס האבען זיך אנגעהויבען רייסען צום טאקט פון דער „מוזיק"; און באלד האט מען זיך טאקע טועקנעלאזט אין איינעם פון די רעדעלדיגע קאפ-דרעהענדיגע, אויגען-שווינדלענדיגען דזשעז.

אין דעם צווייטען, קלענערען, צימער זענען געווען פערזאמעלט אלע עלטערע געסט, ווייל מעהר קיין צימערען האט שוין די וואוינונג נישט פערמאגט. דא זענען געווען מענער מיט זייערע ווייבער. עס זענען געווען פרויען אליין מיט זייערע קינדער, און עס זענען געווען מענער אליין, טאקע גאנץ אליין. די מעהרסטע מענער זענען געווען פון פאטער'ס צד, און די מעהרסטע פרויען זענען געווען שכנ'טעס, לאנדס-פרויען, א פריינדינע פון א לאנדס-פרוי, און אזוי ווייטער. וואו נישט-וואו האט זיך דורכגעזיפט א פרוי אינגאנצען נישט א געבעטענע, דורכאויס א פרעמדע, וואס בלויז די נייגעריגקייט פון דעם מאדנעם ברית-פארעד האט זי געבראכט אהער.

דער בעל-הבית לויפט ארום אהין און צוריק, פון איין צימער אין אנדערען. ארויס פון ערשטען — אריין אין צווייטען, ארויס פון צווייטען — אריין אין ערשטען. ארויס אויפ'ן הויף, אריין פונ'ם הויף.

— כאקאבא (יעקב), — פרעגט מען איהם, — ווען מען זוכסקו?

— וואס? ווען? כ'זוך דעם מוהל. האט איהר נישט געזעהען ערגעץ דעם מוהל?

כאקאבא איז צופלאמט און זעהט אויס יום-טוב'דיגער פון אלעמען. אבער זיין יום-טוב'דיגקייט איז פון א ספעציעלען סארט. אין דער צייט ווען די יום-טוב'דיגקייט ביי יענע, ביי די געסט, איז מעהר א לייכטע, א שפילעוודיגע א טשיקאווע, איז עס ביי איהם פערקעהרט, א יום-טוב אנ'ערנסטער, א געוואלדיג-ערנסטער, א פייערליכער. ווייל ווען ער, כאקאבא, האט חתונה געהאט מיט דער קריסטליכער פרוי זייגער אהן א רעליגיעזער צערעמאניע, אין גאריכט), האט ער געוואוסט, אז ער טוט עס פאר ליבע, יא, פאר אמת'ער ליבע צו זיין קאנטשא'ן (אדער ווי ער רופט זי אויף אויף זיין ליטווישען שפאניש קאנצא). קיין מעדאל קומט איהם נישט דערפאר; אבער איצטער, ווען עס איז געקומען א קינד, און דוקא א יונגעל, האט ער בעשלאסען עס צו יודישען.

דערפאר האט איהם נישט שטארק געוואונדערט, וואס מען האט איהם כסדר געהאלטען אין איין קלאפען אין דער פלייצע אריין (כאטש אלע קלעפ צוזאמענגענומען האבען זיך פונדעסטוועגען גלאזט פיהלען) און שלום-עליכם'ס אפשטעקען און מזל-טוב ווינשעווען. כאקאבא האט דאס אלץ אנגענומען פאר זעהר פשוט און נאטירליך, ווייל ער האט בעשיינפערליך געזעהען און פערשטאנען, אז ער האט דעם יודישען פאלק היינט אונטער-געטראגען א לעקכל, און דאס יודישע פאלק נעמט עס צו מיט א גרויסען דאנק.

אבער וואו קען ערגעץ פארט זיין דער מוהל?

שא, ער איז דא!

— דער מוהל איז דא! דער מוהל איז דא! — האט מען אנגעהויבען שרייען פון אלע זייטען, איבערגעבענדיג איינער דעם אנדערען די גוטע בשורה, — דער מוהל מיט'ן לאנגען מעסער!

און דאס טאנצענדיגע יונגווארג, די וואס זענען געווען אין גרויסען צימער, ביי וועלכע די מוזיקאלישע אויערען זענען געשלאפען און די פיס זענען געווען וואך, האבען טאנצענדיג צום טאקט פון דער הייזעריגער ראדיא אנגעהויבען אויפזינגען:

„שא, שא, דער מוהל געהט,
אוי, אוי, דער מוהל געהט;
שא, שא, דער מוהל שפאנט
מיט'ן מעסער אין דער האנד".

און איינער, א קליין-געוויקסיגער, א קורץ-געשוירענער, מיט איבערגעבליבענע עטליכע געקרויזטע האר, וואס האבען איהם געגעבען דעם אנבליק פון א שעפס, האט אויפגעהויבען די האנד און אויפגעעפענט דאס מויל און פארטגעזעצט דעמזעלבען מאטיוו ווייטער:

„אוי, מוהל'ניו,
טו־זשע מיר א טובה'ניו:
האלט דאס מעסער
אוי, וואס בעסער,
ווען דו געהסט צום קינד;
טו א פיק,
און מאך נישט כיק כיק,
מען טאר קיין בלוט נישט מעהר פערגיסען..."

דער מוהל, וואס איז אויך געווען שוחט ובודק, מסדר-קדושין, שדכן, משגיח אין א יאטקע, מיט א צוגאב פון א פיר-פינף אנדערע פרנסות אין דער זייט, האט געמאכט א ברוגז'ע מינע.

די צערעמאניע האט זיך אנגעהויבען. כאקאבא (יאקאב, יעקב) איז צוגעגאנגען צום בעטעלע, וואו עס איז געלעגען דאס קינד, און זיך אזוי רוהיג געשלאפען אונטער קאנטשא'ס מוטערליכע פייכטע אויגען. און מחמת דעם, וואס דאס קינד האט איצטער אין זיינע אויגען אויסגעזעהען ווי א קליין פרינצעל, אזוי פיל שעהנקייט און חן האט עס פערמאגט, האט ער אזוי ווארים ארומגענומען קאנטשא'ן און א הר א קוש געטון אויף איהרע בלייכע ליפען. דער דאזיגער קוש האט בעדארפט אנהאלטען דאנק און אנערקענונג, וואס זי האט איהם געשענקט אזא געראטענעם זוהן, און דעם יודישען פאלק — אזא געראטענעם יוד.

זי האט אנגעהויבען וויינען, זעהר שטארק צו וויינען, זי האט דערזעהען ביים מוהל דאס מעסער אין האנד, האט איהר מוטערליך הארץ אנגעהויבען צאפלען:

— וואס געהט מען טון מיט איהר קינד?

כאקאבא האט זי גענומען איינשטילען.

— צולא, — האט ער זי איהר גערעדט, — מען געהט גארנישט טון קיין שלעכטס דערמיט.

עס זענען צוגעקומען עטליכע ווייבער און זי גענומען איינשטילען. מען האט מיט איהר גערעדט א האלבען שפאניש און א חצי-יודיש. קאנטשא האט זיך איבערגעגעבען צו זייערע גומט רייד און ווארימער בענעהמונג. קאנטשא איז געווען אנ'עלענדע, און האט דא קיינעם נישט געהאט, א חוץ איהר כאקאבא'ן. ער האט זיך מיט איהר בעגעגענט אין שפיטאל, בעת ער איז דארטען געלעגען קראנק, און זי איז דארטען געווען א שוועסטער. זי איז צו איהם געווען גוט, פונקט ווי א מאמע, האט ער דערפאר ביי זיך בעשלאסען, אז אויב ער געהט פון דאנען ארויס א געזונטער, האט ער מיט איהר חתונה. און ער האט געהאלטען ווארט.

קאנטשא, ווי אלע מעקסיקאנישע פרויען, האט נישט געהאט קיין איינענע אמביציע, קיין אייגענעם „איך". באלד נאכדעם, ווי זי האט מיט כאקאבא'ן חתונה געהאט, איז איהר גאנצער „איך" פערשלונגען געווארען פון איהם. פריהער, איידער זי האט מיט איהם חתונה געהאט, האט זי געהאט איין גאט — כעסיפין (יעזוס); נאכדעם האט זי צוגעקראגען נאך א גאט — כאקאבא'ן. ווי אזוי אט די צווי געטער האבען געקענט לעבען בשלום אין איהר הארץ, האט נאר איין קאנטשא געוואוסט.

וואס כאקאבא האט געזאגט, איז געווען געזאגט. וואס כאקאבא האט געטון, איז געווען געטון. אפילו אין אזא פאל, ווי יודישען זייער קינד, האט זי זיך נישט ענטקעגענגעשטעלט, אז כאקאבא האט בעשלאסען אזוי צו טון, מסתמא איז גוט אזוי.

אבער פאר דעם מעסער, וואס זי האט דערזעהען אין מוהל'ס האנד, האט זי זיך דערשראקען. האט זי דעריבער אזוי שווער און ביטער געוויינט.

פיהרט ארויס די יורענע פון דאנען! — האט דער מוהל בעפוילען, — עס וועט מיר ציטערען די האנד.

— וואס פאר א יודענע אויף זיין קאפ! האבען די ווייבער צווישען זיך פראטעסטירט. — אזא יוד זאל נישט וויסען קיין אונטערשיד...

ווען דאס קינד האט זיך שטארק צושריען אונטער'ן מוהל'ס מעסער, האט מען קאנטשא'ן אין צווייטען צימער געדארפט מינטערען מיט זעהר שארפע טראפענס. אבער מיט א האלבע שעה שפעטער, האט מען זי שוין געזעהען צוזאמען מיט כאקאבא'ן צווישען די טאנצענדיגע פארלעך. זי האט געהאלטען צוגעטוליעט איהר קאפ צו זיין אקסעל, און ער האט איהר געהאלטען אין איין איינגערעדען אין אויער אריין:

— צולא, — פיהלסט זיך שוין איצטער בעסער? וועסט זעהן, אז מאָיסעס (מאָזעס, משה) וועט אויפוואקסען א פיינער יוד, פונקט אזא פיינער יוד ווי איך. דער טאטע זיינער... — וואס זאגסטו, צולא, קאנצא, — ט יא, ער וועט אויסוואקסען א פיינער יוד?

מ. שליף.

האנדווערקעריי און האנדעל

אויף דער וואך

דער יודישער בעל־מלאכה מוז אויפוואכען פון זיין לעטארגישען שלאף

אין די פאריגע ארטיקלען האבען מיר שוין אנגעוויזען אויף די סיבות פון דער געפאלענקייט פונ'ם יודישען בעל־מלאכה אין פוילען. דער צעכען־געזעץ, ווי אויך בכלל די שארפע אויסראטונגס־פאליטיק לגבי דעם יודישען האנטווערקער — פון איין זייט, און די כלומרשטע האנטווערקער־פעראגע, ווי אויך די בלינדקייט און אפגעלאזענקייט פון דער האנטווערקער־מאסע גופא — פון דער אנדער זייט, האבען נישט ווייניג מיטגעווירקט צום איצטיגען קאטאסטראפאלען מצב פון דער יודישער מלאכה אין פוילען.

די אפאטיע פונ'ם יודישען בעל־מלאכה איז שוין דערגאנגען אזוי ווייט, אז זיין רוב מנין ורוב בנין מיינט, אז אזוי מוז שוין און דארף שוין בלייבען, און אנדערש קען שוין גארנישט זיין.

מיר בעטאנען אבער, אז אויך איצט, ווען די לאגע פון דעם יודישען האנטווערקער איז שוין כמעט ווי האפנונגסלאז, ווען דער בעל־מלאכה שטייט שוין ממש אויפ'ן ראנד פון אפגרונט, — טאר מען דאך נישט זיצען מיט פארלייגטע הענט און דערוואַרטען מיט רעזיגנאציע די כלומרשטע אומפערמיידליכע גסיסה. מען מוז זיך מיט אלע כחות אנטקעגענשטעלען דעם שווערען גזר־דין, וואס איז אויסגעפאלען אויפ'ן גורל פונ'ם יודישען האנטווערקערטום.

מיט א שטארקער און ענערגישער אקציע, און דער עיקר מיט א פעסטען און צילבעוואוסטען רצון, קען מען נאך זייער פיל אויפטאן פאר'ן יודישען בעל־מלאכה; עס פאדערען זיך אבער ראדיקאלע מיטלען אויף אויסצוהיילען דעם יודישען האנטווערקער פון זיין אפגעלאזענקייט־חולאת און ארויסצוציהען איהם פון זיין פאטאלען הינער־פלעט.

פריהער פאר אלץ מוז געזארגט ווערען פאר דער אלגעמיינער און פאך־בילדונג פונ'ם יודישען בעל־מלאכה. עס מוזען געשאפען ווערען (אפשר ביי די קהלות, ווייל די האנטווערקער־ארגאניזאציעס זענען דערויף נישט פעהיג) פראפעסיאנעלע פאך־שולען, וועלכע זאלען כאטש ווי געהעריג אויסבילדען דעם יונגען יודישען האנטווערקער, וועלכען ס'וועט נאך אויסקומען שווער צו קעמפען מיט די אלע נייע שטרענגע אינדוסטריע־פאדערונגען און וועלכער וועט, יוילענדיג נישט ווילענדיג, זיך מוזען צופאסען צום הארבען צעכען־געזעץ.

עס מוז גלייכצייטיג אויך געזארגט ווערען פאר'ן עלטערען דור האנטווערקער, פאר וועלכען ס'פאדערען זיך ספעציעל־צוגעפאסטע פאך־דערגענצונגס־קורסען און ספעציעלע פערמילדערונגען אינ'ם צעכען־געזעץ.

מיר מוזען אבער גלייכצייטיג פאדערען, אז די אויסבילדונגס־אנשטאלטען שולען זאלען זיין גלייכבערעכטיגט מיט די מלוכהשע שולען; מ'מוז קעמפען דערפאר, אז די רעגירונג זאל אויסהאלטען די יודישע מלאכה־שולען אויף די זעלבע יסודות, ווי זי האלט אויס איהרע פוילישע האנטווערקער־שולען. דא דארף מען נישט בעטען קיינע חסדים, נאר דא דארף געפאדערט ווערען דאס רעכט, וואס ס'קומט דעם יודישען בעל־מלאכה אלס גלייכבערעכטיגטען בירגער. מען דארף שטורמען און וועלטען איינליגען, אז פון די קרוב 40 מיליאן זלאטעס, וואס די רעגירונג אסיג ביזט יעהרליך אויף פראפעסיאנעלער אויסבילדונג פאר בעלי־מלאכות, זאלען די יודישע האנטווערקער געניסען אין א גלייכער מאס מיט די נישט־יודישע, אז פונ'ם ספעציעלען אפצאהל צו די פאטענטען אויף אויפצוהאלטען פאך־דערגענצונגס־שולען זאלען די יודישע שולען בעקומען זייער ריכטיגען טייל (נישט ווי ביז איצט, ווען זיי קריגען דערפון קיין איין גראשען נישט!); מ'מוז סוף־כל־סוף פאדערען פון דער רעגירונג, אז זי זאל אליין שאפען און אויסהאלטען אזוינע שולען פאר יודישע בעלי־מלאכות.

אונזערע אויפריכטיגע און בעוואוסטזיניגע האנטווערקער־טוער דארפען איינמאל פאר אלעמאל זיך אפטרייסלען פון די יעניגע, וואס זענען גרייט פאר א בענקעל פערקויפען די בלוטיגע אינטערעסען פונ'ם האנטווערקער־כלל. זיי דארפען אין די מאגיסטראטען און קהלות ביי יעדער געלעגענהייט שילדערען די נויט, וואס הערשט ביי די יודישע בעלי־מלאכות. ס'האנדעלט זיך נישט וועגען דעם אדער יענעם יחיד; דא שטייט אין קאן די גאנצע יודישע מלאכה אין פוילען, וועלכע גליטשט זיך ארויס פון די יודישע הענט, דעקלאסירענדיג אזוי־ארום דעם פראדוקטיווסטען טייל פון דער יודישער געזעלשאפט.

איבערהויפט די האנטווערקער־פעראיינען מוזען איינגעארדענט ווערען ספעציעלע דיסקוסיע־אווענטען און פערשידענע אויפקלערונגס־רעפעראטען, וועלכע זאלען קלאר מאכען פאר'ן יודישען בעל־מלאכה די גאנצע ערנסטקייט פונ'ם איצטיגען מאמענט.

די יודישע האנטווערקער־טוער מוזען איינמאל פאר אלעמאל א סוף מאכען מיט דער פוילער „פאליטיק", ווען עס האנדעלט זיך שוין וועגען זיין אדער נישט זיין פון דער יודישער מלאכה אין פוילען.

די האנטווערקער־טוער דארפען זיך איצט זעהר שטארק ארייננטראכטען אינ'ם מצב פונ'ם יודישען בעל־מלאכה, כדי אויף זייער געוויסען זאל שפעטער נישט פאלען די אחריות פאר'ן אונטערגאנג פון טויזענטער און צעהנדליגער טויזענטער יודישע עקזיסטענצען.

דער יודישער בעל־מלאכה מוז מיט די אייגענע כחות ארויפטרייסלען פון זיך די פערגליווערטע קייטען פון זיין לעטארגיע, כל זמן ס'איז נאך נישט שפעט.

נתן רודנער.

וואס יעדער סוחר און האנדווערקער דארף וויסען?

וויכטיגע אורטיילען פון העכסטען געריכט

אויב מען בענוצט די פריוואטע וואוינונג אויף צו בעהאלטען טייל מאל, אי אויסנאהמס־פאלען א טייל זאפאס סחורה פון געוועלב, מיט'ן צוועק צו פערהיטען זיך פון גנבים אדער צוליב אנדערע סיבות הייסט דאס נישט, אז דאס איז א סקלאד און מען קען נישט פאדערען א רעגיסטראציע־קארטע, דער נומער פון אורטייל איז:

S. N 8/IX, 932 II, 1K 919,32

אונגעהויער וויכטיג פאר א גאנצע רייה בראנזשעס וועלכע האנדלען מיט קליינע האנדווערקער, איז דער פאלגענדער אורטייל פון העכסטען אדמיניסטראטיווען טריבונאל:

אויב מען פערקויפט שניידער־צודאטען און קליינע צאהלען צו שניידער, איז דאס נישט קיין דראבנע האנדעל אויף וועלכען עס גענוגט א דריטע קאטעגאריע. זאגאר ווען מען פערקויפט צו א האנדווערקער, ווי א שניידער די קלענסטע צאהל צודאטען אדער סחורה צו זיין פאבריקאציע, מוז מען דערויף האבען א פאטענט צווייטע קאטעגאריע. דעם דאזיגען אורטייל האט דאס העכסטע אדמיניסטראציע טריבונאל ארויסגעטראגען אויף א פראצעס מיט א קורצע צייט צוריק לויט'ן נומער 30—9586 אין א פראצעס פון א בענדינער סוחר נחמי' ל... פון בענדין געגען דער קיעלצער קא־מיסיע־אדוואקאלאווטשע פון דעם אורטייל איז צו זעהן, אז אויב מען פערקויפט סחורה צו א האנדווערקער אויף צו ארבייטען קומט א צווייטע קאטעגאריע.

פון האנטווערקער־פעראיין (פעטריק. 64)

די טעג איז אין פעראיינס־לאקאל אונטער'ן פארזיץ פון ה' בערקאוויטש פארגעקומען די יעהרליכע בעריכטס־פערזאמלונג פון דער סעקציע שניידער־בעשטעלט. פונ'ם בעריכט וועלכען עס האט אפגעגעבען ה' ביטש איז צו זעהן, אז די סעקציע פיהרט א ברייטע לעבהאפטע ארבייט. אזוי איז אין פערלויף פון דער צייט ענטוויקעלט געווארען א ברייטע הילפס־טעטיגקייט פאר די מיטגלידער, עס איז געשאפען געווארען א הלואה־קאסע, עס זענען פארגעקומען א גאנצע רייה פאך־דיסקוסיעס, רעפעראטען וועגען אקטועלע האנטווערקער־פראגען. נאך א קורצער דיסקוסיע איז אויסגעדריקט געווארען אנערקענונג דער פאך־קאמיסיע און עס איז געוועהלט געווארען א נייע פאך־קאמיסיע, וועלכע האט זיך שוין קאנסטיטואירט אויף פאלגענדע אופן: פארזיצער — ה' יואל בערקאוויטש, וויצע־פארזיצער און קאסירער ה' לייב גאסטפריינט, סעקרעטאר ה' ביטש, בוכפיהרער — ה' בראווערמאן. און אלס פאך־קאמיסיאנטען: די ה"ה אלעקסאנדער מייעראוויטש, בערקענוואלד, קוטשינסקי און ניעבוכאוויטש.

נייע פערוואלטונג פון טישלער־צעך (בזשעזשינער 7)

זונטאג איז אין איגענעם לאקאל (בזשעזשינער 7) פארגעקומען די גענעראל־פערזאמלונג פון טישלער־צעך.

דער עלטסטער ה' לעווקאוויטש עפענט די פערזאמלונג, ער גיט איבער א בעריכט פון דער טעטיגקייט אין משך פון די לעצטע 3 יאהר זייט דער צעך איז געגרינדעט געווארען. פון בעריכט איז צו זעהן, אז די פערוואלטונג האט אלץ געטון צו פערליכטערען די מיטגלידער און וואס זיי האבען זיך געוויטיגט דער קריזיס האט געבראכט דאס טישלער פאך אויף אזא מדרגה, אז עס האלט ממש ביי אן אונטערגאנג.

ה' שמעדרא גיט איבער דעם קאסע־בעריכט ווי אויך דעם בעריכט פון גמילות־חסדים־קאסע וועלכע איז געגרינדעט ביים צעך.

די פערזאמלונג נעמט דעם בעריכט אין אכט און דריקט אויס א דאנק די פערוואלטונג פאר איהר ארבייט לטובת די מיטגלידער.

ס'איז געוועהלט געווארען א נייע פערוואלטונג: עלטסטער הערשעל לעווקאוויטש, וויצע — וואלף שמעדרא, יאקעל שווארץ, מיכאל וואלפאוויטש, [illegible] פערוואלטונג: יעקב שמעון שווארץ, יחיאל קאלסקי יאנקעל אסטראוויטש, אברהם וויזענפעלד, משה ווייסער און בעריל גרינבערג. קאנדידאטען: שמואל לאנגע, יצחק פיגענבאהם און לייביש זבאיאמעק. רעוויזיאנס־קאמיסיע: משה לייב לעווקאוויטש, חיים אפעלבאהם און חיים האאט. שידס־קאמיסיע. יאנקעל שווארץ, וואלף שמעדרא און הערש לעווקאוויטש

דער יודישער קליינהענדלער אין קאמף פאר זיין קיום

אלגעמיינע פערזאמלונג פון ערשטען יודישען קליינהענדלער־פעראיין אגראדאווא 10

ביי א פערפילטען בערלינער זאל פערזאמעלטע קליינהענדלער עפענט פרעזעס ה' ראזענבערג די פערזאמלונג, בעט דעם עולם צו בעעהרען די פערשטארבענע מיטגלידער דורך אויפשטעהן. עס ווערט איינשטימיג געוועהלט אלס פארזיצענדער ה' משה ווייסבערג, וועלכער לאדענט איין אלס אסעסארען די ה"ה פרידמאן, רזעזינסקי, שיינמאן און בלאדא.

ה' ראזענבערג, גיט אפ א בעריכט פון דער טעטיגקייט פון דער פערוואלטונג פאר 1932. דער רעדנער שטרייכט אונטער די זעהר שווערע לאגע פון די קליינהענדלער, וועלכע ווערט פון טאג צו טאג מעהר קאטאסטראפאל. דער קליינהענדלער ווערט געפלאגט פון אלע זייטען. פערשידענע גזרות פון פאדאטקעס און אדמיניסטראטיווע פעראָרדנונגען שיטען זיך אויף איהם יעדען טאג. די קאנקורענץ, דאס פעלען פון דער קאנסומציע, דאס כסדר'דיגע פאלען פון פדיון, דאס פאלען פון די פרייזען — דאס אלץ דערפיהרט איהם צו רואין. דערצו זענען צוגעקומען די קארטעלען און סינדיקאטען, די גרויסע אינדוסטריע־אונטערנעהמונגען האבען זיך געפעפענט דעטייל־געשעפטען — דאס נעמט צו דעם קליינהענדלער דעם לעצטען ביסען ברויט. אין אזא שווערען מאמענט בלייבט נישט מעהר ווי צו פערפעסטיגען די ארגאניזאציע, דער קליינהענדלער מוז פערפעסטיגען זיין פאזיציע, עס מוז הערשען א געוויסע דיסציפלין, מען מוז איינמאל ענדליך בעזייטיגען די ביישוויליגע קאנקורענץ, מען מוז מיט געמיינזאמע כחות קעמפען וועגען רעכט. דער רעדנער האלט, אז די פערוואלטונג איז געשטאנען אויף דער געהעריגער הויך, פערטיידיגט די מיטגלידער אויף יעדען געביט, דורכגעפיהרט אונצעהליגע אינטערווענצען, הן אויפ'ן געביט פון שטייערן, הן אויפ'ןווירטשאפטליכען געביט, געפיהרט אן ענערגישע אקציע אויפ'ן געביט פון רופט די פערזאמעלטע צו ארגאניזאציע און צו צוזאמענארבייט, צו העלפען די פערוואלטונג אדורכצופיהרען איהרע פאסטולאטען לטובת די קליינהענדלער.

ה' וואלמאן ערגענצט דעם פארערדנער, אויסרעכענענדיג א גאנצען צעטעל פון צרות, וועלכע עס האט געהאט אין 1932 אויסצושטעהען דער קליינהענדלער, אונטער וועלכען דער באדען וואקעלט זיך. עס ענטוויקעלט זיך נאך א דיסקוסיע וועגען די אויפגאבען פון דער פערוואלטונג, נאך וועלכער די פערזאמעלטע נעהמען דעם בעריכט צו קענטניש. דאן לייענט ה' חיים ווייץ פאר דעם קאסע־בעריכט פאר 1932, וועלכער ווערט דורך די פערזאמעלטע גענומען צו קענטניש.

מען טרעט צו צו וועהלען א פערוואלטונג און רעוויזיאנס־קאמיסיע אויף 1933. עס ווערט געוועהלט פער אקלאמאציע פאלגענדע פערזאנען: פערוואלטונג: לייביש ראזענבערג, גרשון וואלמאן, משה בענדעל, פייויש ווייסמאן, חיים ניצקי, ברוך שלאדקאווסקי, יצחק טאפארעק, חיים ווייץ און דוד לימאן.

פערטרעטער: אברהם וויינבוים, יהושע ליבראווסקי, מענדעל זיידע און מיכאל בערלינסקי.

רעוויזיאנס־קאמיסיע: משה גרינשטיין, חיים מענדעל ווינער און אליעזר העלער.

קאנדידאטען: שלמה געלרובין און אבא דזיאלאווסקי.

וואס האט די לאדזער האנדעלס־קאמער געפאדערט

פון צוזאמענפאהר פון די לייטערס אין די שטייער־אמטען

דאנערשטאג, פרייטאג און שבת איז פארגעקומען אין לאדז א צוזאמענפאהר פון די לייטער פון די שטייער־אמטען. פאר'ן צוזאמענפאהר, האט די לאדזער האנדעלס־קאמער אויף א ספעציעלע קאנפערענץ מיט'ן פרעזעס פון דער לאדזער פינאנץ־קאמער געפאדערט, אז די־היות ווי די פעראָרדנונג וועגען פיהרען ביכער האט זיך בעוויזען ערשט אין 4 חודש 1932 און צוליב דעם האבען פיל פירמעס איינגעפיהרט ביכער ערשט פון מאי אן, זאל מען זיי שאצען לויט די ביכער פאר א גאנץ יאהר. ביים שאצען זאל מען נעמען אין אכט, אז אין די חדשים ווען ס'איז נישט געפיהרט געווען ביכער איז דער אומזאץ געווען פראצענט־מעסיג ווי אין די איבעריגע חדשים ד. ה. אז אויב א פירמע וואס האט איינגעפיהרט ביכער דעם 1 מאי האט געמאכט א אומזאץ ביז'ן ענדע יאהר פון 80.000 זל. זאל זי בעקומען א אומזאץ פאר'ן גאנצען יאהר 120.000 ווייטער איז פערלאנגט געווארען אז ביים שאצען זאל מען ארויסווארפען די ארטיקלען פאר וועלכע פון 1 יולי ווערט געצאהלט דער אומזאץ־שטייער אין פעראיינהייטליכען פארם (פאפיראסען, צוקער, זאלץ, ספירי־טוס, צעמענט א. א.)

דער פרעזעס האט צוגעזאגט די אויבענדערמאנטע דעזידעראטען פאזיטיוו צו ערלעדיגען.

עקספארט פון טריקאטאזשען

אונטער דער קאנטראל פון האנדעלס־מיניסטעריום

(אג) די עקספארט קאמיסיע פון דער האנדעלס קאמער האט אויף דער לעצטער זיצונג בעטראכט א רייה פראגען אין שייכות מיט דעם עקספארט פון טריקאטאזש אויסארבייטונגען.

צוליב דעם וואס אין עקספארט פון די דאזיגע אויסארבייטונגען בעטייליגען זיך וואס אמאל אלץ מעהר אונטערנעהמונגען, וואס האבען נישט קיין געהעריגע קוואליפיקאציעס, און שטעהען נישט אויף דער געהעריגער הויך און קומען אויך נישט שטענדיג נאך די געשלאסענע אפמאכען, שעדי־גענדיג אויף אזא אופן די אלגעמיינע אינטערעסען, האט די עקספארט קאמיסיע בעשלאסען זיך צו ווענדען צום האנדעלס־מיניסטעריום וועגען דעם, אז עס זאל ארויסגעגעבען ווערען איינסטרוקציעס, וואס זאלען גענוי פעסטשטעלען וועלכע פירמען עס זאלען זיך בעטייליגען אין עקספארט.

עס דארף בעטאנט ווערען, אז עהנליכע אינסטרוקציעס זענען בשעת ארויסגעגעבען געווארען פאר דעם עקספארט פון קאנפעקציע, וואס האט געהאט א גוטען איינפלוס אויף צו באזירען די לאגע אין דער דאזיגער בראנזשע.

נישט קיין געריכטס־נאדזארען

נאר רעגולאציע פון די חובות

די רעגירונג האט אויסגעארבייט א נייע געזעץ וועגען רעגולירען חובות, ווען מען פאלט אריין אין צאהלונגס־שוועריגקייטען. דאס איצטיגע געזעץ וועגען נאדזארען ווערט אפגעשאפט.

סוחרים און פאבריקאנטען, וועלכע וועלען אריינפאלען אין צאהלונגס־שוועריגקייטען, וועלען זיך קענען ווענדען צום געריכט מיט א בקשה, דאס מען זאל זיי ערלויבען דורכצופיהרען א רעגולאציע פון די חובות. גלייכצייטיג דערמיט, וואס מען הערלאנגט אזא ביטע וועט מען אבשטעלען דאס אויספיהרען אלערליי עקזעקוציעס, וואס וועלען שוין נישט זיין גילטיג ביז'ן פערענדיגען די רעגולאציע־פערהאנדלונגען, אויף צו בעקומען א ערלויבניש צו פערהאנדלען מיט די קרעדיטארען, וועגען א רעגולאציע, וועט מען דארפען צושטעלען א רשימה פון פערמעגענס־בעשטאנד און פון אלע קונדישע חובות.

אויף צו רעגולירען די חובות מיט 70 פראצ. וועט נויטיג זיין די הסכמה פון א איינפאכע מעהרהייט פון די קרעדיטארען, וואס וועלען זיך בעטייליגען אין דער פערזאמלונג אויף צו רעגולירען אויף ווייניגער פון 70 פראצענט ביז 40 פראצענט וועט נויטיג זיין די הסכמה פון א גרעסערע צאהל קרעדיטארען.

דאס געזעץ זעהט נישט פאר קיין קלענערע רעגולאציע פון 40 פראצענט.

ניי׳ער פאלקסבלאט

דאס לאדזער לעבען

ניי׳ער פאלקסבלאט

דינסטאג 7 ט אדר תרצ״ג

מערץ

זון-אויפגאנג 6.12
זון-אונטערגאנג 5.24

גרויסע סקאנדאלען אין קהלה-ראט

ביים אפשטימען די פראגע וועגען פאכטען די מקוה

אלע פארשלאגען וועגען העכערען די סומע אויף דער פסח-אקציע זענען אפגעווארפען געווארען

אויף דער נעכטיגער זיצונג פון קהלה-ראט זענען בעטראכט געוואר׳ען א גאנצע רייה פראגען, וואס האבען גאר א וויכטיגע בעדייטונג פאר דער לאדזער קהלה.

פון די דעבאטען האט זיך ארויסגעוויזען, אז דער שלום פון די אלעקטאנדער׳ער מיט דער „אגודה" איז שוין א פאקט, פאר וועלכען פרייז קען מען נאך נישט וויסען, דאס וועט זיך אבער אינגיכען ארויסווייזען.

א רושם האט אויך געמאכט די בעמערקונג אין דעם נעכטיגען נומער פון אונזער צייטונג, וועגען דער נישט גינסטיגער טראנזאקציע, וואס די קהלה וויל אדורכפיהרען מיט דער אגודה׳שער מקווה, אפילו מיטגלידער פון דער אגודה׳שער פראקציע האבען פריוואט דאס מודה געווען.

באלד מיט׳ן אנהויב פון דער זיצונג לעגט פאר פרנס ה. ד. זילבערשטיין, אז דער טאג-ארד־נונג זאל דערגענצט ווער׳ען מיט א פונקט וועגען ווענדען זיך צו דער מאכט, אז

דאס דירה-געלד זאל ביליגער ווערן מיט 50 פראצענט

די מיטטיילונג פון דער קהלה-פערוואלטונג, אז ס׳זענען צוקאאפטירט געוואר׳ען 3 מיטגלידער אין די שאצונגס-קאמיסיעס פון עטאט, רופט ארויס א קלייגע דיסקוסיע.

דאזאר רומקאווסקי ווייזט אן, אז דאס קאאפ־טירען מיטגלידער אין דער שאצונגס-קאמיסיעס קומט פאר צופעליג. ס׳ווער׳ען בעשטימט באר אזעל־כע פערזאנען, וואס הער׳ען בעפעהלען און נישט אזעלכע, וואס האבען א זעלבסטשטענדיגע מיינונג. רעדנער האלט, אז דער איינציגער אופן פון גערעכטען אפשאצען דעם שטייער וואלט געווען דאס, אז די מיטגלידער פון די קאמיסיעס זאל־לען געשיקט ווערען דורך די ווירטשאפטליכע אר־גאניזאציעס.

די פראגע וועגען דער פסח-אקציע

רעפעריירט דער וויצע-פרעזעס בערגער, ער זאגט, אז די קהלה-פערוואלטונג פערשטעהט אליין, אז די צאהל בויטבעדערפטיגע יודען איז געוואר׳ען גרע־סער, אז די בויט אליין איז געוואר׳ען גרעסער, אבער דערצו איז בישטא קיין עצה. די קהלה האט נישט קיין געלד און דעריבער איז זי געצוואונגען צו פיהרען די הייאהריגע פסח-אקציע אין דער־זעלבער הויך ווי פאריאהרען, דאס הייסט, צו בעשטימען פאר איהר 110 טויזענד זל., אזוי ווי דאס איז פארויסגעזעהען אין בודזשעט. ער בעט דעריבער פון קהלה-ראט א בעפולמעכטיגונג אויס־צושטעלען וועקסלען אויף דער דאזיגער סומע.

פרנס כאַרי זאגט, אז פון איין זייט שרייט מען, אז ס׳איז בישטא קיין געלד, פון דער צווייטער זייט איז פארהאן געלד, ווען ס׳האנדעלט זיך צו דעקען אויסגאבען פון דער אגודה׳שער מקווה. אויב פאריאהרען זענען געווען רעגיסטרירט 3400 עסערס אין די אומזיסטע קוכען זענען איצט שוין רעגיסטריירט 6000 מיטאגען. דער קאמיטעט צו העלפען ארבייטסלאזע האט בעשטימט פאר יע־דען פערזאן אויף פסח איין זלאט מיט 92 גראשען, וואס וועט מען אב׳אר׳מאן געבען פאר די דאזיגע לעכערליכע גראשענס, דער אויסרייד פון איבער־שרייטען דעם בודזשעט האט נישט קיין דעה ביים שטילען דעם הונגער. די מינדעסטע סומע, וואס דארף בעשטימט ווער׳ען אויף דער פסח-אקציע דארף זיין 150 טויזענד זל.

5 פרנס ה. ד. זילבערשטיין (פא״י) דערצעהלט אויך וועגען דער יודישער ארימקייט און לעגט פאר צו בעשטימען אויף דער פסח-אקציע 220 טויזענד זלאטיס.

פרנס לייבוש ראזענבערג האלט, אז אויב פאר א יאהרען האבען אין דער קהלה גענומען שטיצע 8000 מענשען, וועט די דאזיגע צאהל פערדאפלט ווערען. די יודישע ארימקייט איז גארנישט צו דערצעהלען און די יודישע קהלה דארף זיין דער רעטונגס-אינזעל פאר אלע אומגליקליכע. אויף פסח דארף בעשטימט ווער׳ען 150 טויזענד זל.

פרנס האלבערשטאט איז אויך פאר פערגרע־סערען די סומע. ער פערלאנגט אויך, אז ביי דער פערטיילונג זאל

מען זיך נישט ריכטען מיט דער פאר-טייאישקייט

ס׳איז פארהאן א סיבה חושד צו זיין, אז אזוי וועט זיין, ווייל אין דער קאמיסיע אדורכצופיהרען די אקציע געפינט זיך נישט קיין פארשטעהער פון דער ציוניסטישער פראקציע.

דאזאר רומקאווסקי האלט אויך, אז די סומע אויף דער פסח-אקציע איז צו קליין. פון דער דא־זיגער סומע געהט נאך אראפ 20 טויזענד זל. אויף „דאבראטשינאשטש". די שטיצע פאר קינדער אויף פסח דארף אונבעדינגט פערגרעסערט ווערען און אויך די שטיצע פאר די רוסישע יודען. ער פערלאנגט אויך אונבעדינגט, אז אין דער פסח-קאמיסיע זאל אויך אריינגעהען א פארשטעהער פון דער ציוניסטישער פראקציע.

פרנס פרידענזאן לעגט פאר, אז א חוץ 110 טויזענד זל. זאל גענומען ווער׳ען נאך א גרעסערע סומע פון דעם צוגאב-בודזשעט פאר דער פסח-אקציע.

וויצע-פרעזעס בערגער האלט, אז מ׳קען נאך נישט וויסען צי דער מיליאן זלאטיס הכנסות, וואס זענען פרעלימינירט געוואר׳ען אין בודזשעט ווע־לען טאקע איינפליסען, פונדעסטוועגען וויל די קהלה פערוואלטונג אויסגעבען אויף דער פסח-אקציע די גאנצע 110 טויזענד זל., וואס זענען פאראויסגע־זעהען אין בודזשעט. ער איז געגען יעדער העכערונג פון דער סומע.

אלע פארשלאגען וועגען העכערען די סומע אויף דער פסח-אקציע זענען אדורכגעפאלען. ס׳איז אויך אדורכגעפאלען דער פארשלאג, אז די אק־ציע זאל אדורכגעפיהרט ווער׳ען אויף דעם זעלבען מאדוס ווי פאראיאהרען.

די פערוואלטונג ווערט דאן בעפולמעכטיגט אויסצושטעלען וועקסלען אויף א סומע פון 110 טויזענד זל. אויף אדורכצופיהרען די פסח-אקציע.

איצט איז געקומען די פראגע וועגען

איבערנעהמען אויף 15 יאהר דעם פאכט פון דער מקווה אויף גדאנסקא-גאס

ס׳רעפעריירט דעם ענין פרנס רעכטמאן, ער זאגט, אז מיט עטליכע יאהר צוריק האט די קהלה גע־קויפט א פלאץ אויף אויסצובויען א מקווה, צוליב די קריטישע צייט האט דער ענין נישט געקענט רעאליזירט ווערען און דעריבער האט די גאנצע בעפעלקערונג זיך בענוצט מיט דער מקווה אויף גדאנסקא גאס. די לאגע אין דער דאזיגער אינסטי־טוציע איז לעצטענס געוואר׳ען א זעהר שלעכטע און דעריבער איז געשאפען געוואר׳ען דער פאר־שלאג וועגען איבערגעבען די מקווה אין פאכט פון דער קהלה. די מקונה, איז לויט דער מיינונג פון רעפערענט, נישט קיין באנקראט געשעפט און גיט הכנסה 84 טויזענד זל., פון וואס ריינער פער־דינסט איז 7 טויזענד זל., ערשט לעצטענס איז די לאגע געוואר׳ען א קריטישע.

דאזאר רומקאווסקי זאגט, אז ס׳זענען גע־שעהען בלויז נסים, ביז די קהלה האט איבערגענו־מען די פאכט פון דער מקווה. מיט 6 וואכען צו־ריק איז געווען א בריף פון דער מקווה, אז דער דעפיציט בעטרעפט דאס 200 זל. א וואך. מיט־אמאל דערצעהלט מען איצט, אז דאס געשעפט גיט גאר ריווח. דעמאלט האט מען גערעדט וועגען איי־בערנעהמען די גאנצע מקווה, די „אגודה" האט דערנאך חרטה בעקומען און מ׳האט גערעדט וועגען, א הלוואה פאר דער מקווה, וואס זאל ארויסגע־געשטעלט ווערען אויף דער היפאטעק, אבער אויך דאס האט די „אגודה" נישט געוואלט, און דאן איז ערשט געקומען דער פארשלאג וועגען פאכט. דעם דאזיגען פארשלאג האט אפילו דער וויצע־פרעזעס בערגער געהאלטען פאר אן אומגליק פאר דער קהלה. דער אמאה איז א שלעכטער, א הוצ די 2000 זל. פאכט, צאהלט נאך די קהלה יעהרליכע ראטעס דער קרעדיט-געזעלשאפט, צוזאמען נעמט דאס אויסמאכען א סומע פון

70 טויזענד זלאטעס אויסגאבען פאר דער מקווה

אין זיין פערזענליכען נאמען זאגט ה׳ רומקאווסקי, אז ער וועט אנווענדען אלע מעגליכקייטען, אפילו ביי דער מאכט, אז די טראנזאקציע זאל נישט צו־שטאנד קומען.

פרעזעס מינצבערג זאגט, אז די עפענטליכ־קייט איז נישט אינפארמירט וועגען דעם גאנצען ענין. קודם-כל, זאגט דער פרעזעס, דארף מען וויסען, אז אויב אימיצען געפעלט יא, אדער נישט, אז די קהלה איז א רעליגיעזע און דארף אין דער ערשטער רייה בעפרידיגען די רעליגיעזע בעדער־פעניש׳ען. נאך פאר סאציאלע הילף און נאך פאר קוכען דארף ערלעדיגט ווער׳ען די פראגע פון כשר פלייש און פון מקווה. די מקווה איז נישט קיין דע־פיציט-געשעפט און נישט פון באנקראט, וועלכע ריכטונג ס׳וואלט נישט געשטאנען ביים רודער פון דער קהלה, וואלט דאס געשעפט געמוזט מאכען.

די „אגודה" בעהמט גארנישט אין טאש ארייז, גאר דאס פאכט-געלד געהט אויף אפצאהלען חובות. ס׳זענען פארהאן פריוואטע מענשען, וואס ווילען געבען 10 טויזענד זל. א יאהר פאר דער מקווה. אין קיין פריוואטע הענד טאר דאס אבער נישט איבערגעהען.

גאנץ אומגעריכט קומט אין דעם מאמענט צו גאר

א גרויסען סקאנדאל

צום ווארט איז פערשריבען פרנס כארי. די „אגודה" פראקציע טראגט אריין א פארשלאג: צו בעגרענ־ניצען די רעדנער-צייט מיט 5 מינוט. פרנס כארי ערקלערט אבער קאטעגאריש, אז דאס איז א סקאנ־דאל, אז ער האט דאס רעכט פונקט ווי אנדערע פראקציעס זיך ארויסצוזאגען וועגען אנ׳ענין, וואס איז פערבונדען מיט אויסגאבען, וואס פליסען פון די קעשענעס פון אלע יודישע בירגער. דעריבער וועט ער זיך נישט צופאסען צו דער בעגרעניצטער צייט און וועט רעדען אזוי לאנג ווי ער וועט וועלען, און ווירקליך, ווען ס׳ענדיגען זיך די 5 מינוט פאדערט דער פארזיצער, אז פרנס כארי זאל פער־לאזען די טריבונע. פרנס כארי רעדט ווייטער און וויל נישט פערלאזען די טריבונע.

דער פארזיצער גיט דאס ווארט דעם פרנס לעוועגטאן, וועלכער איז ווייטער פערשריבען צום ווארט. פרנס לעווענטאן וויל אבער נישט רעדען ביז דער פרנס כארי וועט פערלאזען די טריבונע. דא קומט צו הילף ה׳ וואלמאן, וועלכער איז דאס ערשטע מאל נעכטען געווען אויף דער זיצונג און טראגט איין א פארשלאג איגנאריען איבערצוריי־סען די דעבאטען. אין דעם גרעסטען כאאס, ביי די פראטעסטען פון ה׳ כארי, וועלכער שטעהט ווייטער אויף דער טריבונע ווערט דער פארשלאג דורך דער „אגודה"-פראקציע אנגענומען און דער פאר־זיצער טרעט צו אפצושטימען דעם פארשלאג וועגען פאכטען די מקווה. ביי סקאנדאלען און גע־שרייען ערקלערט דער פארזיצער, אז דער פאר־שלאג איז אנגענומען.

אויף דער טאג-ארדנונג שטעהט נאך די פראַ־גע וועגען ווענדען זיך צו דער מאכט ביליגער צו מאכען דאס דירה-געלד, צוליב׳ן גרויסען טומעל ווערט די זיצונג געשלאסען ארום 1 ביינאכט.

* * *

די קהלה האט שוין געדונגען דעם נייעם לאקאל, וועלכער געפינט זיך אויף פאמארסקא 18.

רעגיסטראציע פון אינדוסטריע-ארבייטסלאזע אויף אונטער-שטיצונגען

דפר אונטערשטיצונגס-אמט ביים מאגיסטראט איז מודיע די פעראינטערעסירטע פערזאנען, אז מיטוואך דעם 8 מערץ ה.י. וועט פארקומען א רע־גיסטראציע פון אינדוסטריע-ארבייטסלאזע אויף צו בעקומען דרינגענדע הילף פאר׳ן חודש מערץ — פון די אותיות A ביז Z.

„דזשענטעלמען" ארבייט ווידער

(א) די פירמע „דזשענטעלמען" (לימאנאוו־סקיעגא 156) וועלכע האט זיך מיט עטליכע חדשים צוריק אפגעשטעלט, מאכענדיג 2,600 ארבייטער פאר ארבייטסלאזע — איז איצט ווידער צוגעטרעטען צו דער ארבייט.

דערווייל זענען צוגענומען געווארען 300 ארבייטער, און מיט דער פערגרעסערונג פון דער פראדוקציע, וועלען צוריקגענומען ווערען די איב־ריגע.

אונטערגעשריבען א קאלעקטיווען אפמאך אין די האנד-דרוקערייען

(2) נעכטען איז אין די האנד - דרוקערייען אונטערגעשריבען געווארען א קאלעקטיווער אפמאך אויף בעדינגונגען, וואס זענען אויסגערעכענט אין די אינדיווידועלע אפמאכען, וואס זענען געשלאסען געווארען סוף שטרייק, וועלכער האט ארומגענומען אלע טוך-דרוקערייען אינ׳ם לאדזער קרייז.

דער טרויעריגער קארנאוואל

היי-יאהר האט מען זיך געוויילט גאנץ קנאפ

(2) דעם היי-יאהריגען קארנאוואל זענען בסך הכל איינגעארדענט געווארען 375 פערשי־דענע פערוויילונגען. מאסקען - בעלער זענען ארום און ארום געווען 17...

לויט רשימות פון דער שטייער - אפטיילונג ביים מאגיסטראט איז די צאהל פערוויילונגען היי־יאהר אין פערגלייך מיטן פאריגען געפאלען אויף 14 פראצענט.

אפטייקען

היינטיגע נאכט-דיזשורען

(2) היינט ביינאכט דיזשורירען: א. דאנצער (נאווראשער 57), וו. גראשקאווסקי (11 ליסטאפאד 15), ס. גארפיין (פילסודסקיעגא 54), ס. בארטא־שעווסקי (פעטריקאווער 164), ר. רעמבעלינסקי (אנדזשעיא 28), א. שימאנסקי (פשעגדזאלניאנא 75).

די מרהומה מיט׳ן דאלאר

ענטגעגענגעזעצטע מיינונגען פון די ווירטשאפטליכע קרייזען

(אג) צוליב די ידיעות, וואס זענען אנגעקו־מען פון וואשינגטאן, האט נעכטען אויף דער שווארצער בערזע אין לאדז געהערשט א פאניק ביים פערקויפען דאלארען. אויף דער שווארצער בערזע זענען דאלארען נעכטען פערקויפט געווארען צו 8,75 — 8,80 דערביי איז זעהר שווער געווען צו רעאליזירען דאלארען, ווייל דער אנגעבאט איז געווען זעהר שטארק, דאגעגען איז אינגאנצען נישט געווען קיין קונים.

וואס שייך דער באנק פאלסקי האט זי ביז האלב 10 א זייגער איגדערפריה געקויפט דאלא־רען צום פרייז פון 8,80 און פאר גרעסערע באנקנאטען 8,82. פון האלב 10 א זייגער האט זי אבער אפגעשטעלט דאס איינקויפען פון דאלארען ערקלערענדיג אז זי האט בעקומען אזא פעראָרד־נונג פון ווארשא.

אין די פריוואטע בענק האט מען נעכטען בכלל נישט געקענט פעסטשטעלען דעם קורס פון דאלאר, ווייל עס זענען נישט געמאכט געווארען קיין שום טראנזאקציעס.

בכדי זיך צו אריענטירען וועגען דער צו־קונפט פון דאלאר אויף אונזער מארק, האבען מיר זיך געווענדעט וועגען אינפארמאציעס אין די בענק- און אינדוסטריע-קרייזען. אין די דאזיגע קרייזען הערשט נישט קיין איינהייטליכע מיינונג. א טייל זענען אין דער מיינונג, אז די לעצטע אויסערגעוועהנליכע ענערגישע פעראָרדענונגען וועלען צוריק פערשטארקען דעם צוטרוי צום דא־לאר. דאגעגען אנדערע פערזיכערן, אז מען דארף איצט ערווארטען א נייער בעדייטענדער ירידה פונם קורס פון דאלאר.

לאנדקענטשאפטס-אפרוה-אויספלוגען

אונטער דער אנפיהרונג פון לאדזער זשורנאליסטען-סינדיקאט.

זונטאג, דעם 19-טען מערץ אין ווארשא פאר 14 זל.
דאס בעזוכען פון זעהענסווערדיגקייטען. — רעוויע אויפ׳ן פלאץ פון מארש. פילסודסקי. — מיטאג. — פארשטעלונג אין טעאטער.

דעם 2-טען אפריל אויספלוג נאך טורין
צוליב׳ן 700-יעהריגען ענטשטעהן פון דער שטאדט פאר 14.50 זל.

דעם 15—17 אפריל יום-טוב אין קראקא
צוויישטאגיגע פולע אויפענטהאלט, נאכטלעגער אין האטעל, דאס בעזוכען אלטערטומליכקייטען פון קראקא פאר 29 זל.

די בעזוך-קארטען גיט ערוים די לייטונג פון די אויספלוגען אין לאקאל פון S. D. Ł. פיעטריק. 121 טעגליך פון 16 ביז 20, טעל. 187-40, ווי אויך Wagons-Lits-Cook פיעטריקאווער 64 טעל. 170-77 פון 9 ביז 21.

אין יעדען אויספלוג-צוג איז דא א רעסטאראציע-וואגאן, לויט א סיסטעם פון א בער, צו די נידריגסטע פרייזען, ווי אויך א וואגאן — דאנסינג.

לאדזער ייד. קאמעראל און קליינ-קונסט-טעאטער

אראראט

קינסטל. אנפיהרונג: משה בראדערזאן.

ווייסער זאל פון „מאנטיפעל" זאכאדניא 43

היינט, דינסטאג — 1 פארשטעלונג: אנהויב פונקט 9 אוונט

די גילדערנע ראקעטע

בילעטען צו בעקומען ביי דער קאסע.

פון האנדעלס-געריכט

ליקווידירט דעם אופּאדלאשטש פון קאנפעקציע-סוחר יוליאן זיגעל

אין האנדעלס-געריכט איז פאָרגעקומען א קרעדיטאָרען-פאַרזאַמלונג פון דעם בעקעריי-בעזיצער פרידריך האַו (קראַקוסקאַ 13). אויף וועלכער די פירמע האָט פאָרגעלעגט א רעגולאַציע אויף 20 פּראָצ.

די זיצונג איז אָפּגעלעגט געוואָרען ביז ס'וועט צוגעשטעלט ווערן א בילאַנס.

• • •

אין שייכות מיט דעם אופּאדלאַשטש פון איצעק און פייגע ווילנער (פּאַמאַרסקאַ 3) האָט דאָס געריכט בעשטימט א צוגאָב-טערמין פון 2 וואָכען אויף אַנצומעלדען די חובות.

• • •

אויף דער זעלבער איז ליקווידירט געוואָרען דער אופּאדלאַשטש פון דער פירמע יו-ליאַן זיגעל, דאָס געשעפט פון דאמען-קאָנפעקציע (מאַגינוסקי 3) איז ליקווידירט געוואָרען.

גאַז=אויפרייס אויף ווסכאדניע-גאס

א טראַטואַר אין דער לופטען. — פערוואונדעטע דו גייער

(א) אויף פּילסודסקיעגאָ לעם נומער 58 האָט נעכטען פּאַסירט אַן אויסטערלישער גאַז-אויפרייס.

בעת אין דער גאַס איז געווען אַ שטאַרקע בעוועגונג, אַ זייגער דריי-פערטעל 12, האָט זיך, מחמת אַ דעפעקט אין די גאַז-רעהרען אונטער דער ערד, אַרויסגעשפּרונגען אַ שטיק טראָטואַר און מיט אַן אומגעהייערער קראַפט אַ זעץ-געטאָן אין לופט וואַנד פון דעם אַנגעריכטעם הויז. עט-ליכע פאַרבייגעהער זענען פערוואונדעט געוואָרען, און צווישען זיי, איינע מאַריאַנאַ לאַסקאַ — שווער. פּאַגאָטאָוויע האָט זי אָפּגעפירט אין שפּיטאָל.

עס איז פעראָרדענט געוואָרען אַן אויספאָרשונג

מען רייסט איין וועלטען

און עס העלפט דערוויל, ווי א טויטען באנקעס

(2) כידוע, איז דעם לעצטען זונטאָג פאָרגע-קומען אין וואַרשע דער לאָקאַטאָרען-צוזאַמענפאָהר, אין וועלכען עס האָבען זיך בעטייליגט פאָרשטעהער פון'ם גאַנצען לאַנד.

מצד לאָדז זענען געווען דעלעגירט די ה"ה: ד"ר אייגער און איזש. הורוויטש.

עס זענען אָנגענומען געוואָרען ענטשפּרעכענדע רעזאָלוציעס וועגען אויספיהרען אַ רעדוקציע פון'ם דירה-געלד — אין די אַלטע וואוינונגען אויף 30 פּראָצענט, און אין די נייע — אויף 40.

עס זענען אויך אָנגענומען געוואָרען רעזאָ-לוציעס וועגען אַפּעלירען צו די רעגירונגס-פאַקטאָ-רען מכוח אָפּשטעלען דאָס מאָהנען ס'פערלענגערטע דירה-געלד ביז'ן 1. אָקטאָבער און וועגען אָפּשטע-לען די עקסמיסיעס ביז דעמזעלבען טערמין, וואָס דאָס זאָל חל זיין אויך אויף גרעסערע דירות.

איבערגעריסען די אונטערהאנד=לונגען אין דעם סכסוך

ביי די האמאז=ארבייטער

(2) נעכטען 10 אינדערפריה האָבען אין אַר-בייטס-אינספעקטאַריאַט געזאָלט פאָרקומען די ווייטערדיגע אונטערהאַנדלונגען וועגען ליקווידירען דעם סכסוך אין דער קאָטאָן-בראַנזשע.

די פאַבריקאַנטען האָבען אָבער צוגעשיקט אַ בריף, אַז מחמת דער קאָנקורענץ פון די קאָטאָן-פאַבריקען אין אַלעקסאַנדער, קאַליש, טשענסטאָכאָוו, און זשיראַרדאָוו וועלען זיי אויף קיין שום הנחות נישט איינגעהן, און אין די אונטער-האַנדלונגען נישט בעהמען קיין אַנטייל.

די אַרבייטער האָבען דעריבער בעשלאָסען ווייטער צו שטרייקען.

זיצונג פון ציוניסטישען קאמיטעט

(—) אונטערן פאָרזיץ פון דעפּ. ד"ר ראָזענבלאַט איז פאָרגעקומען אַ זיצונג פון ציוניסטישען קאָ-מיטעט.

אין נאָמען פון סעקרעטאַריאַט רעפערירט צו ערשט ח' שפּירא די לויפענדע ענינים.

אין צוזאַמענהאַנג מיט דער בעפאָרשטעהענ-דער ציוניסטישער ראַיאָן - קאָנפערענץ, וואָס דאַרף פאָרקומען דעם 19-טען מערץ אין לאָדז, ווערט בעשלאָסען אדורכצופיהרען אַ ברייטע מיטגלידער ווערבירונגס-אַקציע. אַלע גרופען און אגודות, וואָס שטעהען אונטער דער השפּעה פון ציוניסטישען קאָ-מיטעט, האָבען זיך פערפליכטעט צו פערשפּרייטען די מיטגלידער-קאַרטען. עס ווערט אויך בעשלאָסען צו דעלעגירען חברים עסקנים אין די שטעדט פון דער ארומיגער פּראָווינץ, כדי אויף די ערטער צו אָרגאַניזירען די ציוניסטישע אַרבייט.

דערויף ווערען בעטראַכט פערשידענע ענינים: א) אין צוזאַמענהאַנג מיט דעם ארץ-ישראל-אויספלוג וואָס ווערט איינגעאָרדענט דורך דער ציוניסטישער אָרגאַניזאַציע, ב) וועגען דער „סלע“ - אַקציע פונם העברעאישען וועלט - פערבאַנד („ברית עברית עולמית“), ג) וועגען דער פּאָקס-פערזאַמלונג גע-ווידמעט דער ווירטשאַפט אין די קהלות, וואָס איז פאָרגעקומען פערגאַנגענעם דאָנערשטאָג. ד) וועגען דעם פּרנסים - צוזאַמענפאָהר, וואָס איז צוזאַמענגע-רופען געוואָרען דורך דעם צ.-ק. פון דער ציוניס-טישער אָרגאַניזאַציע אין פּוילען, ה) וועגען פער-אייניגטען שקל-קאָמיטעט און דער בעפאָרשטעהענ-דער שקל - אַקציע, ו) וועגען דער ציוניסטישער פראַקציע אין שטאָדט-ראַט, ז) וועגען דער טעטיג-קייט פון „ההלוץ המרכזי“.

אין צוזאַמענהאַנג מיטן בעריכט וועגען דער טעטיגקייט פון דער אָרגאַניזאַציע „הנוער הציוני“ א. א. בעשליסט דער ציוניסטישער קאָמיטעט צו ווידמען פיל אויפמערקזאַמקייט דער ציוניסטישער יוגענד-בעוועגונג.

צולעצט רעפערירט דער דעלעגירטער פון קרן-היסוד - דירעקטאָריום ה' אשר קאַלאַדני וועגען גאַנג פון דער היי-יעהריגער קה"י-אַקציע, אין וועל-כער עס בעטייליגען זיך די מיטגלידער פון ציו-ניסטישען קאָמיטעט און אַנדערע אָנגעזעהענע ציו-ניסטישע עסקנים און עס ווערט בעשלאָסען צוזאַ-מענצורופען די ספּעציעלע קאָמיסיע, וואָס איז געשאַפען געוואָרען כדי צו פערשטאַרקען און פער-ברייטערן די קרן-היסוד-אַרבייט.

וויכטיג פאר אלע, וואס ווילען בעקומען א פעקעל קליידונג

פון אמעריקאנער קרובים

כדי אויסצומיידען אַלע שוועריגקייטען, וואָס זענען זייט דעם 1. פעברואַר פערבונדען מיט'ן בעקומען אַ פּעקעל קליידונג (מלבושים, וועש, שוך-וואַרג) פון אַמעריקע, דאַרפען אַלע פעראינטערע-סירטע געדענקען ביים שרייבען בריף צו זייערע אַמעריקאַנער קרובים, אַז די אַמעריקאַנער יודישע איבערשיקונגס-געזעלשאַפט „פּאָליש אַטלאַנטיק שי-פּינג קאָמפּאַני“ געניסט פון דער וויכטיגער פּריווי-לעגיע, דאָס אַלע פּעקלען, וואָס ווערען דורך איהר געשיקט קיין פּוילען, זענען פריי פון צאָל, און הן דער אָפּנעהמער, הן דער שיקער דאַרפען נישט דורכ-פיהרען קיין שום פאָרמאַליטעטען. דער אַדרעס פון דער געזעלשאַפט איז: „פּאָליש אַטלאַנטיק שיפּינג קאָמפּאַני“, ניו-יאָרק, 79 באַרפאַלק סטריט (נעבען דער דילענסי סטריט).

פערענדיגט די „אקופּאציע“ אין טוימאנס פאבריק

(2) דער סכסוך אין דער פאַבריק פון מאַריץ טוימאַן, איז — נאָך „אַן אָקופּאַציע“ פון איהר, וואָס האָט געדויערט 28 טעג — נעכטען ליקווידירט געוואָרען און די אַרבייטער האָבען פערלאָזט די פאַבריק.

עס איז פאָרגעקומען נעכטען אין אַרבייטס-אינספעקטאָריאַט אַ קאָנפערענץ, אויף וועלכער עס איז ענדגילטיג ערלעדיגט געוואָרען די פראַגע פון אויסצאָהלען די אַרבייטער די פערלעגענע לוינען.

גזימסען עליך ישראל...

(2) נעכטען 8 אינדערפריה איז אַ גזימס פון 11. ליסטאָפּאַדע 8 אַראָפּגעפאַלען אויף די דורכ-גייער: משה-אליהו גלאַמבינסקי (פּאָלודניאָוואַ 31) און סטעפאַן פאַדזשיצקי (כאָיני, נאַפּטאַלי 6) און זיי שטאַרק צוקאַליעטשעט.

פּאָגאָטאָוויע האָט זיי ביידען געמוזט באַנדאַזשי-רען און אָפּפיהרען אַהיים.

פּאָליציי האָט צונויפגעשטעלט דעם נאָכלע-סיגען הויזווירט אַ פּראָטאָקאָל.

ביי הארץ=ליידען און אדערן=פערקאלכונג

ווינונג צו געהירען-בלוטונגען און שלאָג-אַנפאַלען ווערט דאָס נאַטירליכע ביטער-וואַסער

Franciszka Józefa

אַ לייכטען שטוהלגאַנג אָהן אָנשטרענגונג. עמפּפעהלט פון דאָקטוירים.

יודיש טעאַטער פילהארמאניע

טרופּע אונטער דער לייטונג פון בעריהמטען אַרטיסט **משה ליפּמאַן**.

היינט, דינסטאַג, דעם 7. מערץ, 9 אַוונט פאָרשטעלונג לטובת די אָרימע קינדער פון דער פאָלקס-שולע נומ' 136.

ס'ווערט געשפּילט די סענסאַציאָנעלע פּיעסע

דער איבּיגער נאר

אין 3 אַקטען מיט **משה ליפּמאַן** אין דער הויפּט-ראָל.

אַכטונג! פאָרשטעלונגען צו וואָהל-טעטיגע צוועקען ווערען אָפּגעגעבען צו זייער ביליגע פּרייזען.

אנגעהויבען דער טעקסטיל-ארבייטער-שטרייק

(ענדע פון 1-טע זייט)

טעקסטיל-בראַנזשע זענען איצט בעשעפטיגט אַן ערך 50,000 אַרבייטער — הייסט עס, אַז 34 טויזענד זענען צו דעם שטרייק לעת עתה נישט צוגעטראָ-טען. פון דער צאָהל אַרבייטען נאָרמאַל: ביי פּאָזנאַנסקי'ן 3,500 אַרבייטער; ביי העבלער'ן — 620; ביי אַלאַרט'ן — 2.100; ביי ריכטער'ן — 720; ביי בוהלע'ן — 1,600; ביי האַפּריכטערן — 870; עיטינגאָן — 800; שטיינערט — 800; אייזערט — 600; ראָזענבלאַט — 600; קעסטענ-בערג — 550.

אין דעם גאַנצען טעקסטיל-קרייז, ווי אין פּעטריקאָוו. קאַליש. טאָמאַשאָוו, זגערזש, אָזאָרקאָוו, א.א.וו. קומט די אַרבייט פאָר נאָרמאַל. בלויז אין פּאַביאַניץ שטרייקען אויף דער אַלגעמיינער צאָהל 7,000 — 4,000.

דער פערלויף פונ'ם שטרייק אין לאָדז און פּאַביאַניץ, איז א פולשטענדיג רוהיגער.

פאבריקאנטען פאהרען מארגען קיין ווארשא אויף א קאנפערענץ אין מי=ניסטעריום וועגען טעקסטיל=שטרייק

(א) אין הסכם מיט'ן וואונש פון דער צענט-ראַל-מאַכט, פאָהרען מאָרגען אַרויס אויף דער קאָנ-פערענץ אין וואַרשא (אין מיניסטעריום פאַר געזעל-שאַפטליכער שוץ) פאָרשטעהער פון דער גרויסער און מיטעלער אינדוסטריע.

די קאָנפערענץ וועט בעהאַנדלען די פראַגע פון ליקווידירען דעם סכסוך אין דער טעקסטיל-אינדוסטריע.

עס וועט אויך אַנטיילנעהמען אין דער קאָנ-פערענץ דער קרייז-אַרבייטס-אינספעקטאָר, ה' וואָיט קיעוויטש.

ס'איז נישט אויסגעשלאָסען, אַז שפּעטער וועט דאָס מיניסטעריום אויך איינלאַדען אויף אַ קאָנ-פערענץ פאָרשטעהער פון די אַרבייטער.

ווי מ'גיט איבער, שטעהט די רעגירונג אויפן שטאַנדפּונקט, אַז עס איז נויטיג צו שליסען אַ קאָלעקטיוו-אָפּמאַך און אין דער ריכטונג וועט די רעגירונג ווירקען אויף דער מיטוואָכדיגער קאָנפע-רענץ.

Dr. med. H. LUBICZ

ספּעצ. פאַר הויט, ווענערישע און געשלעכטס-קראַנקה.
צעגעלניאַנאַ 7, טעל. 141-32.
נעהמט אָן פון 8—10 פריה, פון 12—2 נאָכמ. און פון 5—8 אָוונט, זונטאָג פון 9-11 בייטאָג.

ר. אליזראעל

משפחות אין פלאמען

סענסאציאנעלער ראמאן פון יודישען פאמיליען=לעבען

— דאָס איז מיר צו לאַנג צו וואַרטען, האָט דער ריכטער ביאַלאָפּאָלסקי געזאָגט, איך וואָלט געוואָלט מיט אייך שליסען אַ דויער-האַפטען שלום אַזוי ווי דיפּלאָמאַטען רופען דאָס אָן.

— איך האָב אייך שוין געזאָגט, אַז איך פיהר נישט מיט אייך קיין קריג און דעריבער איז איבריג דאָס שליסען שלום, אָבער זאָלען מיר איצט נישט פילאָזאָפירען, איהר האָט דאָך עפּעס צו טון, איהר דאַרפט געהען וואָס גיכער צו בעפרייען דאָס פרויליין ווייספעלד און איהר בעקאַנטען.

זי האָט נישט געוואַרט אויף קיין ענטפער פון ריכטער און איז אַוועקגעגאַנגען פון טעלעפאָן.

קאפּיטעל 19

אוועק פון דאנען...

מאַקס איז אין דער פּאָליציי שנעל געקומען צום בעוואוסטזיין, אויף קיין איין מינוט האָט ער נישט געקראָנט לייקענען, אַז דאָס איז ער ווירקליך דער מערדער פון דעם פערשוין, וואָס האָט זיך געטשעפּעט צו איהם אין דער וואוינונג פון מרים ווייספעלד.

מאַקס האָט זיך אָבער פעסט-ריידיגט דערמיט וואָס דער פערשוין איז אויף איהם אָנגעפאַלען און ער האָט נאָר פערטיידיגט זיין אייגען לעבען, אַלס בעוויז האָט מאַקס געוויזען אויף די צייכענס, וואָס ער האָט געהאַט אויפ'ן פנים פונ'ם קלאַפּ וואָס ער האָט בעקומען פון לייב גען, צוליב דער געשאַפענער לאַגע איז מרים און דוד, נאָכ'ן אַדורכפיהרען עט-ליכע פערהערען בעפרייט געוואָרען. זיי זענען אוועק פון דער פּאָליציי צוזאַמען און האָבען זיך געפיהלט אַזוי נאָהענט, ווי זיי וואָלטען שטענדיג געווען צוזאַמען, ווי זיי וואָלט פעראייניגט איין גורל.

וועגען דער גאַנצער געשעהעניש ביי מרימען אין הויז האָט זיך פערשטעהט זיך, אויך באַלד דער-וואוסט די רביצין רחלע ווייס, זי איז באַלד געקו-מען צו לויפען צו מרימען, זי איז אָנגעקומען פונקט דעמאָלט ווען מרים מיט דודען זענען צוריקגעקומען פון דער פּאָליציי, די איבעראַשונג פון דער רביצין האָט נישט קיין סוף.

— דוד דו ביזט דאָ? וואָס טוט זיך דאָ, ביזט געווים די גאַנצע צייט געווען פערהאַלטען דאָ ביי מרימען אין שטוב. ווי איך זעה מוז איך זיך אָפּזאָגען פון אייך ביידע

— דאָס וואָלט געווען דאָס גליקסטע אין דער וועלט, איהר וואָלט געדאַרפט פון זיך דעם דאָזי-גען קלאָפּאָט אַראָפּוואַרפען, נישט איך און נישט דוד זענען שוין נישט מעהר קיין קינדער און מיר קענען זיך אונזער שטעטעל אַליין בעשטעהען

האָסט זיך אויסגעלערענט ווי איך זעה מרים נישט בלויז שעהען צו רעדען, נאָר אויך שעהנע מעשים צו טון. גוט, איהר קענט זיך געהען אייער וועג, איהר זאָלט נאָר נישט קיין חרטה האָבען, ס'קען זיין, אַז איך מיט מיינע בעגריפען בין שוין צו אַלט פאַר אייך „די יונגע“, אָבער פראַקטישער פון אייך בין איך און ווייס אויך מעהר פון אייך, מיין פּראַקטיק און מיין וויסען וואָלט אייך געקענט צונוץ קומען, אויב איהר ווילט אָבער מיין גוטען ווילען נישט אָננעהמען דאַן האָב איך נישט קיין עצה, טוט וואָס איהר פערשטעהט און וואָס איהר ווילט

— מיר דאַנקען אייך פאַר דעם גוטען ווילען, אָבער מיר וואָלטען דאָך שוין געוואָלט ווערען זעלבסטשטענדיג

די רביצין האָט זיך נישט געוואָלט איינלאָ-דען אין קיין לאַנגע שמועסען מיט מרימען און איז אוועקגעגאַנגען, פון איין זייט איז זי געווען שטאַרק צופרידען פון דער דערבעהנטערונג צווישען מרימען און דודן, פון דער אַנדערער זייט האָט זי אויך געוואוסט, אַז זי בעהאַלט ביי זיך אַזאַ גרויסען סוד, צוליב וועלכען מרים און דוד וועלען מוזען אַמאָל צו איהר קומען. די רביצינס אַמביציע איז אָבער געווען געקרענקט צוליב דעם, וואָס מרים מיינט, אַז זי איז איהרס אַ שונא, אַז זי מייניט איהר שלעכטס און וויל זיך מיט אַלע מיטלען אַרויסבעקומען פון אונטער איהר איינפלוס.

— איך האָב זי פיינד, האָט מרים געזאָגט, נאָכדעם ווי די רביצין איז אוועקגעגאַנגען

— איך זעה אויך נישט גערן איהר אָנוועזענ-הייט, האָט דוד אויך געזאָגט, איך ווייס נישט, צי מיין איינדרוק איז אַ ריכטיגער, אָבער מיר דוכט זיך שטענדיג, אַז זי האָט מיך גענומען אונ-טער איהר שוץ-פליגלען און זי האָט אַ ספּעציעלען אינטערעס צו זיין מיין בעשיצער

— דאָסזעלבע איז אויך ביי מיר, איך האָב נישט בלויז אַזאַ איינדרוק, נאָר איך האָב זיך איבער-צייגט, אַז אַזוי איז עס, זייט מיין מאַמע איז גע-שטאָרבען, האָט זי זיך אָנגעזעצט אויף מיר און לאָזט מיך נישט צו רוה, איך האַלט, אַז דאָס וועט זיך נישט אַזוי גלאַט ענדיגען, יעדענפאַלס איז שטענדיג גלייכער, אַז איך וועל זיין פון דער ווייטענס פון דער דאָזיגער פרוי

— נישט איהר, נאָר מיר... האָט דוד פער-שעהמט געזאָגט

— ביזט גערעכט דוד, מ'דאַרף שוין זאָגען מיר, מיר האָבען שוין ביידע צוזאַמען געליטען און אונזער בונד איז דורך דעם געוואָרען פיל שטאַרקער, יאָ, ס'איז גלייכער, אַז מיר זאָלען זיך פון דערווייטענס האַלטען פון דער דאָזיגער פרוי. איצט אָבער דאַרפען מיר טראַכטען וועגען זיך אַליין, דוד, איך האָב בעשלאָסען, אַז מיר זאָלען פערלאָזען די שטאָט, אוועקפאָהרען ערגעץ אין א רוהיגען אָרט, מיר שטעהט פאַר נאָך אַ זעהר שווערע איבערלע-בעניש, וועלכע איך וואָלט געוואָלט אַדורכמאַכען דאָרט, וואו קיינער זאָל מיך נישט זעהען און נישט קענען.

(פאָרטזעצונג קומט)

שטרייק פון 2500 שניידער-ארבייטער

שוין העכער 8 טעג ווי אין לאדז שטרייקען די דאמען- און מענער-מאגאזין-שניידער-ארבייטער. דער שטרייק ווערט געפיהרט פאר דער כאָטע רונג אפצושאפען די ציל-ארבייט און געגען לוין-רעדוקציע.

אין די ביידע פאכען זענען לעצטענס פאר־געקומען גרויסע לוין-רעדוקציעס, וואס גרייכען אפילו ביז 50 פראצ. דערביי איז אין די פאכען ביים גרעסטען טייל איינגעפיהרט א ציל-ארבייט. און אויב די ארבייטער מאכען נישט פערטיג דעם ציל אין משך פון 15 שעה, מוזען די ארבייטער דעם צווייטען טאג דעם ציל פערענדיגען. ס'טרעפען פאלען ווי ארבייטער ארבייטען צו צוויי טעג און בעקומען נאר בעצאהלט פאר איין טאג ארבייט. די לאגע האט דערפיהרט צו א שטרייק אין די פאכען. מיט די שטרייקען פיהרט אן דער בעקלייד־פעראיין, בזשעזשינער 5, וואס שטעהט אונטער דער השפעה פון „פועלי-ציון". ביים דאמען-מאגאזין-פאך, האבען אויך פערשטרייקט די מייסטער געגען די מאגאזינערען. ביים פאך איז דער שטרייק א פולשטענדיגער.

ביים מענער-מאגאזין-פאך שטרייקען נאר די ארבייטער, אויך דער שטרייק ווערט געפיהרט פון בעקלייד-פעראיין, בזשעזשינער 5. די לעצטע טעג האבען אויך די ארבייטער וואס זענען אנגעשלאסען אין פעראיין, פיעטריקאווער 60, בעשלאסען צו פערשטרייקען, אזוי אז דער שטרייק איז אויך אין דעם פאך א פולשטענדיגער. נאר א גרופע פרע־סער פון מענער-מאגאזין האבען זיך אפגעזאגט צו שטרייקען, ווייל זיי זענען אין דער פארערונג נישט פעראינטערעסירט.

אויפ'ן וועג פון א גוטען יודישען טעאטער אין לאדז

פעראייניגטע אקטיארען הויבען אן שפּילען אין „סקאלא"

די טעג איז ענטשטאנען א נייער קאלעקטיוו פון אקטיארען, וועלכער האט זיך א נאמען געגע־בען „פעראייניגטע אקטיארען" (פאקט). די לייטונג פון „פאקט" געפינט זיך אין די הענד פון זיגמונט טורקאוו און אלעקס שטיין. די הויפט-פיגורען פון אנסאמבל א חוץ די דערמאהנטע זענען: אברהם מארעווסקי, קלארא סעגאלאוויטש און געניא שליט. דער ווייטערדיגער צוזאמענשטעל וועט קלאר ווערען אין די באהענסטע טעג.

די טרופע הויבט אן איהר טעטיגקייט אין לאדז, אינ'ם טעאטער „סקאלא" מיט „די פער־קויפטע נשמות".

פאר דער נאהענטסטער אויפפיהרונג איז פאר־געזעהען אריגינעלע ווערק פון אלתר קאציזנע און אהרן צייטלין און א רייה ווערק פון אייראפעאישען רעפערטואר: ווי „אויספארשונג", ד"ר לעווי; „דער זינגער פון זיין טרויער" פון דימאוו; „קארגער" פון מאליער; „דיבוק" פון אנ-סקי; „דוקוס" פון א. קאציזנע.

די נעמען פון די גרינדער און די אנפיהרער פון „פאקט" מיט אברהם מארעווסקי אלס „אסיס־טענט" זענען פאר זיך שוין א פראגראם זייער ביז־איצטיגע טעטיגקייט, וואס האט בערייכערט די יו־דישע ביהנע מיט אונפערגעסליכע מייסטערווערק, זיכערט אהן ספק, אז די אונטערנעהמונג וועט נישט קולטווירען קיין שום קאמפראמיסען און זוכען זיין וועג צום צושויער, וואס מען האט די לעצטע יאה־רען ביי אונז אזוי שטארק פערנאכלעסיגט.

אויפ'ן צארישען קריגס-פלאט אין פינלאנד

(זכרונות פון א ים-אפיציר)

„מיר, חברים דארפען צוגיין צו דער זאך מיט מעהר ערנסטקייט, זאל יעדער איינער פרעגען אויף טשעקאוועס ביי זיך אליין. וואס וואלט געוועזען ווען אנשטאט דעם קאמאנדיר וויבאגראדאוו וואלטען געוועזען די אפיצירען איזומאילאוו אדער די צווייטע פיסיקע חיה בראסאוו אונזער קריגס-שיף וואלט דאך דאן פערוואנדעלט געווארען אין א שוימענדיגע תפיסה ?

ווען טאמילין האט געענדיגט האבען זיך פון עולם דערהערט קולות :

— פריישפרעכען אונזער קאמאנדיר !

עס איז פאר מיר קלאר געווארען, אז א טייל מאטראסען שטייט אויף מיין צד אבער אז איך האב צווישען די מאטראסען אויך געגוג שונאים.

דער מאטראסען-געריכט איבער מיר האט באך היבש געדויערט עס זענען ארויסגעטראטען בעשול־דיגער און פערטיידיגער. דער מאטראס גאסיכין האט דערציילט שבחים וועגען מיר ווי אזוי איך האב בע־פרייט 5 מאטראסען פון ארעסט אין פעסטונג און ווי אזוי איך האב ארעסטירט דעם אפיציר בראסאוו פאר שלאגען א מאטראס.

גלייכצייטיג זענען אבער ארויסגעטראטען א רייה מאטראסען מיט שווערע בעשולדיגונגען געגען מיר. מיט די שווערסטע אנגריפען געגען מיר איז ארויסגעטראטען דער מאטראס ראזובאיעוו.

א גליקליכער צופאל ראטעוועט מיך פון טויט

— טוט נאר א קוק חברים אויפ' זשיפס־קאמאנדיר. איצט שטייט ער פאר אונז ווי אן/אומ־שולדיג לעמעלע, אבער ווי וואלט געווען ווען די אפי־צירען וואלטען געזיגט, ער וואלט באלד פערוואנדעלט געווארען אין א וואמפיר און מיר אלע בונטאור־שטשיקעס וואלטען שוין לאנג געהאנגען אויף די מאסט-בוימער !

ראזובאיעוו שטיט אין באלד איבערגעגאנגען אין א ווילדען געברום, ער האט געריוועט.

— גענוג בלוט האבען זיי אונזערע אויסגע־טרונקען ! גענוג ! שוין צייט זיך אפצורעכענען פאר אונזערע יסורים און פאר די חברים, וואס שמאכ־טען צוליב זיי אין די תפיסות און קאטארגע !

עמיצער האט היסטעריש אויסגעשריען :

— ער איז גערעכט, ראזובאיעוו.

איצט איז ראזובאיעוו אריין אין קוראזש און האט געליארעמט :

— וואס ווארט איהר ברידער ! שליידערט איהם אריין אין אויוען צוזאמען מיט זיינע גאלדענע שלי־פעס און זאל זיין פערשאלטענע נשמה ארויס צו־זאמען מיט'ן רויך פון קוימען !..

עס האט זיך מיר אויסגעראכט, אז אט טון זיך א הויב די דריי טויזענד הענט פון די מאטראסען און אבדערטהאלבען טויזענט פאר פיס רוקען זיך אלץ נעהנטער צו מיר צו ציפען שטיקער פלייש פון מיין לייב. איך האב זיך א וואקעל געטון, געזעגענדיג זיך מיט מיין לעבען.

אין דעם מאמענט האט פאסירט גאר אן/אומ־אומגעריכטער צופאל. דער אויפגערייצטער עולם מאטראסען וועלכער איז געשטאנען ווי פערגאפט פון ראזובאיעווס בעשולדיגונגען געגען מיר האט פלוצלונג זיך אומגעדרייט צום פנים פון מאטראס ראזובאיעוו, וועלכער איז געשטאנען מיט א צעשפי לעטער העמד און אפענער ברוסט געגען מיר.

— קוקט זיך נאר איין אויף איהם ! — האבען זיך דערהערט קולות — וואס איז דאס ביי איהם אויף דער ברוסט ?

אויף דעם גאנצען ברייטען ברוסטקאסטען פון מאטראס איז געווען אויסגעטאווירט א צארישער צווייקעפיקער אדלער.

בליץ שנעל האבען זיך א קייקעל געטאן איבער דעם גאנצען עולם פיינטליכע אויסגעשרייען

— „די ראזובאיעוו אויפן ברוסט איז אויסגע־מאלט א צוויי קעפיקער אדלער" !

— אך, דו באנדיט איינער ! צו דער שווארצער מאה האסטו געהערט !

— נעמט ארונטער פון טריבונע דעם ארעס־טאנט ! אראפ מיט די שפיאנען ! האט דער אויפ־געגרעגטער המון מאטראסען געשריען מיט ווילדע קולות.

ראזובאיעוו האט שנעל פערלאזען די טריבונע. ער האט זיך קוים דורכגעשטופט דורך דער געדיכ־טער מאסע מענשען און באלד האט א האגעל פון קלעפּ זיך א שאט געטון אויף איהם פון אלע זייטען.

איצט האט גענומען א ווארט דער פארזיצער פון געריכטס-טריבונאל סמירנאוו.

— איהר זעהט דאך שוין חברים, ווער עס זע־נען דאס געווען די יעניגע, וועלכע האבען גע־פאדערט דעם טויט פון אונזער שיפס-קאמאנדיר, נישט שוין זשע האבען מיר צוליב דעם אויפגעהויבען א רעוואלוציע ? מירן קיינמאל נישט ערלויבען זיך צו פערגיסען אומשולדיג בלוט.

ס'איז געווען א מאדנע ערשיינונג, אז דער זעל־ביגער וועלכער האט מעהר פון אלע ריזיקירט מיט'ן קאפ אויפהויבענדיג דעם אויפשטאנד אויף דער קריגס-שיף, האט איצט מיר גענומען אונטער זיין שוץ.

סמירנאוו האט אויסגענוצט די גינסטיגע שטי־מונג וואס האט זיך געשאפען פון מיינטוועגען און האט אויסגערופען :

— איך שטעל צו דער אפשטימונג, ווער איז געגען שיפס-קאמאנדיר, דער זאל אויפהויבען די האנט.

קיין איין איינציגע האנט האט זיך נישט אויפ־געהויבען געגען מיר. אפילו מיינע שונאים זענען געבליבען שטיין מיט אראבגעלאזטע הענט.

עמיצער האט מיט א שטארקער באסאווער שטימע אויסגעשריען :

— לאמיר הויבען דעם חבר קאמאנדיר !

— לאמיר איהם הויבען — האבען א סך פון די מאטראסען אונטערגעכאפט.

די מאטראסען האבען זיך א ווארף געטאן צו מיר ווי א שטורמדיגע כוואליע. די קאראאול-זעלבער זענען אפגעשטופט געווארען אן א זייט. צעהנדליגער הענט האבען מיר אלץ געטראגען אין דער הויך און לאנגזאם ארונטערגעלאזען. דער קאפ האט זיך מיר פערדרייט. פון מיין טיזשורקע זענען באלד ארויס־געפלויגען אלע קנעפּ.

ווען איך בין אנ'אפגעשוואכטער קוים געבלי־בען שטיין אויף די פיס, האבען די מאטראסען מיר אוועקגעטראגען צו מיר אין קאיוטע, זינגענדיג די מארסאליעזע.

דער אויפשטאנד אויף די איבעריגע קריגס-שיפען „סוועאבארג"

וועגען דעם ווי אזוי ס'איז אויסגעבראכען דער רעוואלוציאנערער אויפשטאנד פון די מאטראָ־סען אויף די איבעריגע קריגס-שיפען פון דער עס־קאדרע אין סוועאבארג דערציילט זייער שפאנענדע פרטים, קאפיטאן ג. גראף, דער געהילף קאמאנדיר פון מינען שיף „נאוויק".

דעם דריטען מערץ 1917-טען יאהר, איז אין הויפט-שטאב פון פלאט דערהאלטען געווארען די ידיעה וועגען דעם, אז צאר ניקאלאי, האט זיך אפגעזאגט פון טראן.

די שיפס-קאמאנדירעס האבען אויפגענומען די ידיעה גאר גלייכגילטיג. אבער שוין אין דעם זעלבען אווענט האב איך זיך דערוואוסט, אז אויף די פאנ־צער-שיפען „אנדריי פערוואזוואני" און „פאול דער ערשטער" זענען אויסגעבראכען בלוטיגע אומרוהען.

דעם זעלבען אווענט האט מען פון דער אדמי־ראל-שיף „קרעטשעט", וואו דער רעוואלוציאנערער מאטראסען-ראט האט זיך בעזעצט, געשיקט א פער־ארדנונג אז פון אלע קריגס-שיפען זאל מען שיקען אהינצו צו 2 דעלעגאטען פון דער מאנשאפט.

א זייגער 10 אין אווענט איז אין מיין קאיוטע אריינגעקומען א דעלעגאציע פון דער מאנשאפט און האט מיר פערבעטען צו די פארשטייער פון רעוואלוצ־יאנערען ראט.

ווען איך בין צו זיי אריין האט מען מיר דער־קלערט, אז איך מוז ארויסגעבען אלע מאטראסען פון מינען-שיף רעוואלווערען אויף מיין פראגע צי וואס די מאטראסען דארפען רעוואלווערען, האט מען מיר געענטפערט, אז אין שטאט קומט פאר א מיטינג און מ'האט געהייסען קומען אהינצו אלע שיפס־קאמאנדערס מיט געוועהר אין האנט.

איך האב זיי געפרובט אפשלאגען פון אזא גע־דאנק, אבער מען האט מיר אויפ'ן שטעל דערקלערט, אז אלע רייד זענען איבעריג. חוץ די רעוואלווערען האט מען געמוזט ארויסגעבען די מאטראסען אויך קוילען.

ווען די מאנשאפט איז אוועקגעגאנגען אין שטאט, איז ביי אונז פלוצלונג קאליע געווארען די טע־לעפאן. דאס האט מען בכיוון איבערגעריסען די טעלעפאן-פערבינדונג.

(ווייטער קומט)

תקון טעות

צוליב א פערזעהען איז אין נעכטיגען נומער, אנשטאט דעם קאפ „אויפ'ן צארישען קריגס-פלאט אין פינלאנד" אריין דער קאפ „די קאריערע פון קריגס-קאמיסאר ווארשילאוו".

לעבענס-פערזיכערונג אהן ערצטליכער אונטערזוכונג

לעבענס-פערזיכערונגען אין פ.ק.א. פערדאנקען זייער גרויסע פאפולאריטעט דעם אומשטאנד, וואס די דאזיגע אינסטיטוציע פערזיכערט אהן ערצטלי־כער אונטערזוכונג. אין פאלען פון טויט פון פער־זיכערטען צוליב אנ'אונגליקספאל (אויטא, באהן, שרפה, באנדיטען א. א. וו. צאהלט אויס פ.ק.א. א דאפעלטע פערזיכערונגס-סומע.

מיטינג פון „פועלי ציון"

וועגען ארבייטסלאזיגקייט און דירות-פראגע

שבת פריה איז אין זאל פון יודישען פאלקס-טעאטער, זגערזשער 17, פארגעקומען א מאסען-מיטינג, גערופען פון „פועלי-ציון"-קאמיטעט.

דער מיטינג עפענט ה' עדעלמאן, און די ה"ה ראזענבערג, סטאלארסקי און בראנד האבען רעפערירט וועגען דער איצטיגער סיטואציע אין לאנד, וועגען קריזיס און ארבייטסלאזיגקייט, סא־ציאלע פערזיכערונג און בעזונדערס ברייט בעהאנ־דעלט די דירות-פראגע, ווי בעשפעטיגען די אר־בייטסלאזע, אפהיטען די סאציאלע פערזיכערונגען, און די פאדערונגען צו פערקלענערן דאס דירה-געלד אויף 50 פראצ, אפשאפען די עקסמיסיעס און בעפרייען פון די חובות. אין א גאנצע רייה הויפען אין באלוט זענען פארגעקומען שכנים-פער־זאמלונגען, וואו ס'זענען געוועהלט געווארען לא־קאטארען-קאמיטעטען אנצופיהרען מיט דער דירות-אקציע.

פון „אראראט"

היינט ווערט געשפילט די גלאנץ-רעווי פון איצטיגע סעזאן, א. נ. די „יילערנע ראקעטע" מיט דעם ערשט-ראנגיגען קינסטלער-אנסאמבל: מאלווינא ראפעל, שיינע-מרים, ליוּע שלאסבערג, לילי ליאנא, שמעון דזשיגאן, שמואליק גאלדשטיין, דוד בירנבוים און יואל בערגמאן.

אנהויב — פונקט האלב 10.

מיטוואך זינגט אלא לילית

אין „פילהארמאניע"

מארגען טרעטען אויף מיט א לידער-קאנצערט די ערשט צוריקגעקומענע פון אמעריקא אלא לילית און וול. גאדאק. אין פראגראם וועלען זיין א חוץ יודישע אויך נעגער-לידער, רוסישע לידער א. א.

לעצטע 2 גאסטשפילען פון ד"ר פאול בארטאוו

מארגען ענדיגט ד"ר פאול בארטאוו מיט זיין אויסגעצייכענטען אנסאמבל זיינע גאסטשפילען אין לאדז.

היינט אווענד ווערט געשפילט דאס ווערק פון אירענא ניעמיראווסקא „דוד גאלדער".

ראדיא-פראגראם

דינסטאג, דעם 7 מערץ 1933

11.40 פרעסע-איבערזיכט, 11,50 מעטעא־ראלאגישער קאמוניקאט. 1158 צייט-סיגנאל. 12,05 טאג-פראגראם. 12.10 גראמאפאן. 1,20 מעטעארא־לאגישער קאמוניקאט. 3,10 עקספארט-קאמוניקאט. 3,15 ווירטשאפטליכער קאמוניקאט. 3,30 קאמוני־קאט. 335 פארלעזונג. 4,00 גראמאפאן. 4,40 רע־פעראט. 5,00 קאנצערט. 6,00 פארלעזונג. 6,25 מוזיק. 7,00 פערשידענעס. 7,20 קאמוניקאט פון דער לאדזער האנדעלס-קאמער. 7,30 ליטערארישע פערטעל-שעה. 7,45 ראדיא-פרעסע. 8,00 קאנצערט 9,30 ספארט. 10,30 קאנצערט. 10,55 קאמוני־קאטען. 12,00 טאנץ-מוזיק.

* * *

אויסלאנד

5,25 – מאסקווא – אפערע. 7,30 – בודא־פעשט – אפערע. 7,30 – פראג – אפערע. 8–בראַ־טיסלאוו – סימפאנישער קאנצערט. 8,20 – בוקא־רעשט – סימפאנישער קאנצערט. 8,30 – מיילאנד– אפערעטקע „חוה". 8,45 – לאנגענבערג – אוידציע. 9–וויען–סימפאנישער קאנצערט.

פון דער לאדזער בערזע

באנק פאלסקי	78.00
3 פראצענטיגע בוראוולאנע	43.25
4 „ דאלארובקא	54.50
7 „ סטאבילינאציע (אמ.)	56.50
8 „ ווארשאווער פאנד-בריף	42.50
8 „ לאדזער	38.30
ענגלישע פונט	30.90
דאלאר	8.70
גאלד-דאלאר	9.50
גאלד-רובל	5.00

—=(:o:)=—

דיזער ריזיגער קאפ אויפן קליינעם גוף

(ענדע פון דער 4-טער זייט)

1887 — 433,375, אין 1895 – 663,854, אין 1904 – 950,891, אין 1909 – 1,231,698, אין 1914 – 1,575,814, אין 1920 – 1,684,200, אין 1923 – 1,793,776, אין 1926 – 2,000,000, אין 1929 – 2,200,000.

מיט אזא בעפעלקערונג שטייט בוענאס-איירעס אין דער ערשטער רייה פון די וועלט-שטעדט; הגם נאך גאר נישט לאנג, בשעת יענע שטעדט זענען שוין געווען גרויס און מעכטיג, איז נאך בוענאס-איירעס געלעגען אין די וויקעלעך. פאר די לעצטע 80 יאהר איז זי אויסגעוואקסען העכער 75 מאל אזוי גרויס. נאך אין יאהר 1895 האט בוענאס-איירעס פערנומען דעם 17-טען ארט אין דער רייה פון די גרויסע שטעדט און איצט – דעם 7-טען (נאך לאנדאן, ניו-יארק, בערלין, מאס־קווע, פאריז, משיקאגא).

לויט דער בעפעלקערונג פון דעם גאנצען לאנד איז בוענאס-איירעס באמת א ריזיגער קאפ אויף א קליינעם גוף. די צעהן גרעסטע פראווינץ-שטעדט פון ארגענטינע צוזאמען האבען בלויז א 60 פראצענט פון דער בעפעלקערונג פון בוענאס-איירעס (ראזאריא – קנאפע 500 טויזענט, קאר־דאווע 21, לא-פלאטא 19, סוקומאן 120, סאנטע־פע 105, באהיע-בלאנקא 75, מענדאזא 70, פא־ראנא – 60 א.א.וו.).

די אומפראפארציאנעלע גרייס פון בוענאס-איירעס לגבי דער בעפעלקערונג פון גאנצען לאנד איז נאך אויפפאלענדיגער: די גאנצע בעפעלקערונג פון דער אונגעהייער גרויסער רעפובליק ארגענטינע מאכט אויס ביי היינטיגען טאג 11,162,000 (אין 1910 – בלויז 310 טויזענט).

צופיס וועסטו בוענאס-איירעס נישט דורכ־מאכען. די שטאדט איז צעווארפען אויף צעהנ־דליגער קילאמ. אין דער לענג און אין דער ברייט. און נאר א דאנק דעם לייכטען אויטאמאביל פון פריינד וויקטאר רינג, דעם נאמען פון דער אר־גענטינער ייווא-סעקציע, איז מיר געווען מעגליך דורכצומאכען די דאזיגע שטרעקעס.

— די — בעסטע טואַלעט-זייפן

„KAPRAL" רעזיר-זייף אין פּראָשקעס און אין שטיקלעך ווי אויך די העכסטע קוואַליטעט וואַש-זייף צו די נידריגסטע פּרייזן אַרבייט אויס די פֿאַבריק

„Parnasin" dawn. „Odoris" Łódź, Al. I Maja 19 tel. 207-27.

היינט פּרעמיערע! אין די היפּט-ראָלען:

דאס צארישע רוסלאנד — דאס באלשעוויסטישע רוסלאנד אין עפּאָכע-מייסטערווערק פֿון באַקאַנטן R. Cromvel

„טעאדאסיע - סעוואסטאפאל"

Miriam Hopkins, George Bankroft

אויסערן פּראָגראַם: קלאַנג-צוגאַבע און לאַנד-אַקטואַליטעטן. אָנהויב אין געוועהנל. טעג 4 אַ זייגער נאָכמיטאָג, שבת און זונטאָג 12,30.

פּערקלענערטע פּרייזן פֿון די פּלעצער. —::— הנחה-בילעטן גילטיק אָהן בעגרענצונגען.

דער פּריזיר-אַנשטאַלט א. ליבעסקינד, קילינסקיעגאָ — 16

מאַכט באַקאַנט, אַז צוליב דעם הערשענדן קריזיס און אַרבייטסלאָזיגקייט האָב איך באַשלאָסן צו רעדוצירן די פּרייזן ביז צום מינימום:

פֿאַר דאַמען		מאַניקיר	פֿאַר מענער	
שערן	40 גר.	50 גר.	ראַזירן מיט קעל. וואַסער	15 גר.
אָנדולאַציע	50		שערן	25
קאָפּ-וואַשן און טרוקענען	80		קאָפּ-וואַשן	50
			עלעקטרישער מאַסאַזש	50

פֿרייטאָג, שבת און ערב יום-טובים:

פֿאַר דאַמען		פֿאַר מענער	
שערן	50 גר.	ראַזירן	20 גר.
אָנדולאַציע	70	שערן	30

פֿאַרבען האָר און בּרעמען מיט „HENNE", צו מיניטאַלסטע פּרייזן.

נישט קוקנדיק אויף די בּיליגע פּרייזן ווערט די אַרבייט אויסגעפֿיהרט דורך ערשטקלאַסיגע פֿאַכלייטע. קומט און איבערצייגט אייך!

תורה, מדות און דרך ארץ ווערט געלערנט אין 7-קלאַסיגען מוסטערהאַפטען

חדר „תורה ודת"

עם ג׳ז = ילדים (פּרעבעל-שול)

פּלאַץ וואָלנאַשטשי 6 (ניי-שטאָט)

אָרטאָפּעדישער אַנשטאַלט

אָרטאָזן, גאָרסעטן, אָרטאָפּעדישע אַפּאַראַטן פֿאַר אַלער אַרט, לייכטע פּלאַטפֿוס-איינלאַגען נאָכן פֿיסשמערצען אַלס נאָך גיפּס-אַבדרוק.

Dr. med. Lubicz u. Villy Simonović

פּיעטריקאַווער 119, טעל. 231-81.

Dr. med. Haltrecht

ספּעציאַל-אַרצט פֿאַר הויט- און געשלעכטס-קראַנקהייטען

פּיעטריקאַווער 10, טעל. 245.21

נעמט אָן פֿון 8 ביז 11 פֿריה, פֿון 1 ביז 2 מיטאָג און פֿון 5–9 אָוונד. זונטאָג פֿון 10–1 בייטאָג.

פֿאַר אַרבייטסלאָזע לעטשניצע-פּרייזן!

Dr. S. Kantor

ספּעציאַליסט פֿאַר הויט, וועגערישע און געשלעכטס-קראַנקהייטען

וואוינט יעצט אויף PIOTRKOWSKA 90, tel. 129-45.

נעמט אָן פֿון 8–2 נאָכמיטאָג און פֿון 4–9 אָוונד, זונטאָג און יום-טוב פֿון 8–2 נאָכם.

PORADNIA WENEROLOGICZNA

פֿון דאָקטוירים-ספּעציאַליסטען

זאַוואַדזקאַ 1.

פֿאַר פֿאַר וועגערישע הויט-קראַנקה. און מענער-שוואַכע אַנטליזען פֿון בלוט און אויספֿלוס אויף סיפֿיליס און טריפּער. קאָנסיליומס מיט ספּעציאַליסטען פֿון אוראָלאָגישע און נערווען-קראַנקהייטען. קוואַרץ-לאַמפּ. עלעקטרישער הייל-קאַבּינעט ראַסטעטיק.

— טעגליך פֿון 8 פֿריה ביז 9 אָוונד. — — פֿון 11 ביז 12 ביי טאָג און פֿון 2 ביז 3 נאָכמ. נעמט-אָן אַ פֿרוי-דאָקטאָר נור קינדער און פֿרויען זונטאָג פֿון 9 פֿריה ביז 2 נאָכמיטאָג.

— באַזונדערער וואַרטע-צימער פֿאַר פֿרויען

וויזיט 3 זל.

Doktór Łagunowski Piotrkowska 70 i róg Traugutta Tel. 181-83.

choroby skórne weneryczne imoczopłciowe

Gabinet Roentgeno-leczniczy.

Przyjmuje od 8^{30} do 10, 1 — 2^{30}, od 6 do 8^{30} w w niedzielę i święta od 10—1.

Oddzielna poczekalnia dla pań.

שייטלען

מיט פֿאַריזער שרינדען און פֿערטיגע שייטלען ווערען ערשטקלאַסיג און רעעל אויסגעפֿיהרט אויך אַנדולאַציע

ביי לערש, סקווערעוואַ 15.

Dr. med. L. Berman

צעגעלניאַנאַ 15 טעל. 149-07.

ספּעציאַל-אַרצט פֿאַר הויט- און געשלעכטס-קראַנקהייטען, מענער-שוואַכע בעהאַנדלונג און סעקסועלע בעראַטונג

נעהמט אָן פֿון 8–11 פֿריה און פֿון 4–8 אָוונד, זונטאָג פֿון 9–1 בייטאָג.

פֿאַר אומבעמיטעלטע — לעטשניצע-פּרייזן.

Dr. med. H. SZUMACHER

הויט און וועגערישע קראַנקהייטען 8/6

פּיעטרקאַווער 56, טעל. 148-62.

נעהמט אָן טעגליך פֿון $1^1/_2$–4 נ"מ און 6–9 אָוו. זונטאָג און אַנדערע חגאות פֿון 10 ביז 1 בייטאָג.

Dr. S. Szifris

אינערליכע און קינדער-קראַנקהייטען

האָט זיך איבערגעצויגען

אויף נאַוואָמיעסקאַ 15 טעל. 130-42

DOCENT Dr. Med. ADOLF FALKOWSKI

Dyrektor „Kochanówki"

Choroby nerwowe i psychiczne

przyjmuje ul. Piotrkowska 64, m. 4 w poniedziałki, środy, piątki od godz. 4 do 6-ej. Tel. 210-62

לעטשניצע

פֿון דאָקטוירים ספּעציאַליסטען און רענטגען-קאַבינעט

11 גדאַנסקאַ 11 → 11 בזשעזשינער 11

טעלעפֿאָן 137-63

עס נעהמען אָן דאָקטוירים ספּעציאַליסטען: טיפּמאַן, וואַלינסקי, שמירגעלד, קערשנער, לוביש, שמעלאַווסקי, סלאָבאָדסקי, זאַלצוואַסער, איציקזאָן, קראַכאַווסקי, יאַקובזאָן און דענטיסטין סטאַראָפּאָלסקאַ.

אווויזיט ביז 3 נ"מ 3 זל.

וויכטיג פֿאַר די, וואָס פֿאָהרען נאָך ארץ-ישראל!

און ווילען זיך ערלערנען שנעל און גרינדליך אַ פֿאַך קען זיך ערלערנען דאָס עלעקטרישע פֿאַך ווי אויך פֿלענער-צייכנונג טעאָרעטיש און אויך פֿון פּראַקטיק דורך זעהר אַ קורצער צייט, לויט אַ נייעסטער מעטאָדע. די קורסען פֿאַר עלטערע פּערזאָנען ווערען געלערנט אין דער יודישער שפּראַך פֿון 8—10 אָוו.

צעגעלניאַנאַ 17. רעכטע אָפֿיצ. 3-טן איינגאַנג פּאַרטער, וואָלטשאַנסקאַ 37, פֿון 8 ביז 10 אָוונד.

בעמערקונג: יעדער, וועלכער ענדיגט דעם קורס באַקומט אַ צייגניש.

שיס צום ציל!

געוועהר אָהן ערלויבניש פֿון דער פּאָליציי, בּראַונינג 6 m/m, וואָס שיסט פֿון מעטאַל-קוילען צום ציל. פּאַטענט Nr. 2295 ניקעל-הענטל, וואָס איז בעדעקט מיט שוואַרצע עבאָניט-מאַסע לויט צייכנונג פֿאַר 8,75 (אנשטאָט 60) צוזאַמען מיט אַ עלעגאַנטען לעדערנעם פֿוטעראַל שיי. קען מיר שיקן פֿאַר פּאָסט-נאָכנאַהמע אויף א ברויפּליכע בעשטעלונג 2 שט. 16.50 זל. 50 קופּערנע קוילען 2 זל. 100 שטיק 3.75 זל. צו פֿאַרטסירען:

Przedst. Fabryka broni Sz. Skrzydłower, Warszawa I, Skrytka 386, oddz. F.

ספּעציעלע אַמבולאַטאָריום פֿאַר האַרץ-קראַנקהייטען

אונטער דער לייטונג פֿון געוו. אַרצט פֿון ווינער און לאָנדאָנער קליניקעס פֿאַר האַרץ-קראַנקהייטען ד"ר פּ. וואָלק. עלעקטראָקאַרדיאָגראַף, רענטגען, אַנאַליזעס צו פּאָרשען די פֿונקציעס פֿון האַרץ. וואַרשאַ, ניעצאַלאַ 4 פֿון 1 ביז 7 אָוונד. טעל. 215-80. אַ וויזיט מיט אַלע דורכלייכטונגען 5 זל.

Dr. med. NIEWIAŻSKI

ספּעציאַליסט פֿאַר סיפֿיליס, טריפּער און הויט-קראַנקהייטען, בעהאַנדלונג פֿון מענער-שוואַכע

אַנדזשעיאַ 5, טעל. 159-40

נעמט אָן פֿון 8–11 און פֿון 5–9 אָוו. זונטאָג און יום-טוב פֿון 9–1 פֿאַרמ. באַזונדערער וואַרטע-זאַל פֿאַר פֿרויען.

צאָהן-אַרצט

J. ROZIN-REICHOWA

האָט זיך איבערגעצויגען

אויף 38 זגערזשער 38

(בעגענאיבער זגערזשער 15)

נעהמט אָן פֿון 10–2 מיטאָג און 4–7 נאָכמ.

צו לעטשניצע-פּרייזן.

כירורגיש-וועכנערין-קליניק

„SANATO" s. z o. o.

אַגראַדאָוואַ 10 טעל. 213-57

1-טע און 2-טע קלאַס

געבורטען II קל. 175 זל.

לעטשניצע

זגערזשער 17

נעהמט אָן קראַנקע אין אַלע ספּעציאַליטעטן

פֿון 9 פֿריה ביז 7 אַ זייגער אָוונד.

וויזיט 3 זל.

אויטאָגענישע שווייסונגען מעטאַל-בעאַרבייטונגען שלאָסערייַ-אַרבייטען מאַשינען-טיילען

פֿיהרט אויס ביליג

J. REDER, Łódź

קאָנסטאַנטינער 11/13

קליינע אַנאָנסען

1 זלאָטי

אַנאָנס ביז 15 ווערטער

פֿריי פּאָסטענס

ס'ווערט געזוכט זאָפֿאָרט אַ סוויטער-ניהערין מיט אַ איבערלאָק צו נייען ביי מיר. 11-טער ליסטאָפּאַד 56, מאָשקאָוויטש. 1165

עס ווערט געבּרויכט אַ קוואַליפֿיצירטע פֿער-קויפֿערין אין אַ מלעטשאַרניע סקווערעוואַ 8. 1179

מעהיגע יונגעלייט קענען גוט פֿערדינען ביי אַ גאַנגבאַר אַרטיקעל. צו מעלדען זיך וויסכאָדניאַ 64, וו. 15 פֿון 2 נאָכמיטאָג. 1171

עס ווערט געזוכט אַ לערן-יונגעל אין אַ שלאָסער-ווערקשטעל פּאָלודניאָוואַ 58, וואָלינגג 9, פֿון 2–3 נאָכמיטאָג. 1170

אַ טאַמבּוריר-געזעלען ספּעציעל צו קישעלעך קען זיך מעלדען שענקעוויטשאַ 13, ביי לוקסענבערג, וו. 9. 1177

עס ווערט געזוכט זאָפֿאָרט שטריקערס צו 5-ער, 7-ער מאַשינען. צו מעלדען ביי ציטרינבוים, נאַוואָמיעסקאַ 9. 1197

לאָקאַלען

אַ בעקעריי פֿון זאָפֿאָרט אָבצוגעבען אויף מצות אויף 3 וואָכען. צו ערפֿאַהרען קאָשטשעלנאַ 3, ביים ווירט פֿון 8.30 ביז 9 אָוונד. דאָרט איז אויך 2 געוועלבער איבערצוגעבען. 1166

איך האָב אַ שטוב אין צענטרום מיט אַ בעזונדערן איינגאַנג, איך זוך אַ שותף צו שלאָפֿן אָדער צוויי. אָפֿערטען אין אַדמ. אונטער "A. T."

צו פֿאַרמיטען אַ געוועלב מיט אַ שטוב און ענצעלנע שטובען אויף פֿראַנציסקאַנער גאַס. צו ערפֿאַהרען אויף מרדכי גבאי'ס גאַס 9, ביים ווירט א. צוקערמאַן.

קויף און פֿערקויף

אַנ'אָוואַלנע טיש מיט געבעטע שטיהל אין גוטען צושטאַנד ווערט געזוכט צו קויפֿען. צו ערפֿאַהרען אין דער האַלע נאַוואָמיעסקאַ 19, געוועלב 97. 1176

Ważne dla szkół! Episkop do nauki poglądowej, marki zagranicznej, prawie nowy, okazyjnie do sprzedania. — Zgłoszenia do PAP, Nawrot 8, tel. 128 06

אַנאָנסען-פּרייז פֿאַר אַ מילימעטער-שורה

פֿאַר'ן טעקסט—18 גר. פֿרייטאָג און ערב-יו"ט—24 גר. אין דער זייט 8 שפּאַלטען
אין טעקסט—40 " " " 60— " " 4 "
נאָכ'ן טעקסט—12 " " " 18— " " 8 "

פֿון טער דער שטאָדט 50 פּראָצ. טייערער. אויסלאַנד 100 פּראָצ. טייערער. מעלדונגען — 10 גר. אַ וואָרט

נעקראָלאָגען—20 גר. אַ מ/מ (אין דער זייט 8 שפּאַלטען) קליינע אַנאָנסען ביז 15 ווערטער 1 זל. יעדעס ווייטערדיגע וואָרט — 10 גר.

אַבאָנאַמענטס-פּרייז: אין לאָדז — 4 זלאָטעס אַ חודש מיט אָפּטראָגען אַ היים. אויף דער פּראָווינץ — 5 זל. אַ חודש; אין אויסלאַנד 7 זל. אַמעריקאַ—1 דאָל.

פֿאַהלערן, וועלכע ענדערן נישט פּרינציפּיעל דעם אינהאַלט פֿון דער אַנאָנס בערעכטיגען נישט צום איבערדרוקען די אַנאָנס אָדער צוריקצוצאַהלען פֿאַר דעם אַנאָנס

פֿאַר'ן אינהאַלט און טער מין פֿון די אַנאָנסען איז די רעדאַקציע נישט פֿאַראַנטוואָרטליך. די אַדמיניסטראַציע איז אָפֿען בייטאָג און פֿאַרנאַכט.

Za wydawnictwo „Najer Folksblat", społdz. z odp. udz. Ch. J. Brzustowski i D.-Silberberg Redaktor odpowiedzialny: Ch. Kaufman
Czcionkami i druk. rotac. „Naier Folksblat", Piotrkowska 21.